

Հավելված
ՀՀ վերահսկիչ պալատի խորհրդի
2009թ. մարտի 2-ի թիվ 6/10 որոշման

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱՀՍԿԻՉ ՊԱԼԱՏ

Ընդերքի օգտագործման տրամադրման օրինականության և ընդերքի օգտագործման
նկատմամբ իրականացված վերահսկողության արդյունքների մասին
(ընտրանքային՝ Երևանում)

ԸՆԹԱՑԻԿ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Վերահսկողության իրականացման հիմքը՝ Հայաստանի Հանրապետության
վերահսկիչ պալատի 2008 թվականի գործունեության տարեկան ծրագրի 5-րդ կետը
և Վերահսկիչ պալատի խորհրդի 2008 թ. մարտի 11-ի թիվ 14 որոշումը:

Վերահսկողության նպատակը՝ Երևան քաղաքի տարածքում ընդերքի
օգտագործման տրամադրման օրինականության և ընդերքի օգտագործման
ուսումնասիրություն:

Վերահսկողության առարկան՝ Ընդերքի՝ որպես պետության բացառիկ
սեփականության տրամադրման և օգտագործման գործարքներն ու ընթացակարգը:

Վերահսկողության օբյեկտները՝ ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման

նախարարություն, ՀՀ բնապահպանության նախարարություն:

Վերահսկողության ծավալը՝

Վերահսկողությունն իրականացվել է Երևան քաղաքի տարածքում ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման ու բնապահպանության նախարարությունների կողմից հանքարդյունահանման թվով 23 և երկրաբանական ուսումնասիրությունների թվով 4 հանքային իրավունքի տրամադրման, պինդ օգտակար հանածոների հանքավայրերի տեղամասերում ընդերքի շահագործման նկատմամբ:

Վերահսկողության կատարման ժամկետը՝ 12.03.2008-09.06.2008թ.

Վերահսկողությամբ ընդգրկված ժամանակահատվածը՝ 01.01.2006-31.12.2007թթ.

Վերահսկողության մեթոդաբանությունը՝

Դիտարկման փուլում ՀՀ վերահսկիչ պալատի նախագահի 28.02.2008թ. ՎՊ-Ե-84, ՎՊ-Ե-85, ՎՊ-Ե-86, ՎՊ-Ե-87 գրություններով ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարից, բնապահպանության նախարարից, ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային պետական ծառայության պետից, ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարից, 19.03.2008թ. ՎՊ-Ե-123 գրությամբ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի նախագահից, 02.04.2008թ. ՎՊ-Ե-136 Երևանի քաղաքապետից պահանջվել է տեղեկատվություն՝ նախապես մշակված ձևով: Ստացված տեղեկատվության վերլուծությամբ հանձնաժողովի կողմից մշակվել է ստուգման իրականացման պլան:

Ստուգման ընթացքում կիրառվել է տարբեր տվյալների (քանակական և որակական) համադրման/համեմատման մեթոդը, կատարվել է նախապես պատրաստված հարցաշարով տարբեր փաստաթղթերի և տվյալների մանրամասն ուսումնասիրություն: Ուսումնասիրվել են հանքային իրավունքներն ամրագրող երկրաբանական ուսումնասիրությունների և հանքարդյունահանման աշխատանքների կատարման նախագծերը, նախագծերի փորձաքննական եզրակացությունները, լիցենզիաները, լիցենզային պայմանագրերը, լեռնահատկացման ակտերը, հողօգտագործման վերաբերյալ փաստաթղթերը, ընդերքօգտագործման վերաբերյալ ֆինանսական հաշվետվությունները: Յուրաքանչյուր լիցենզառուի համար կազմվել է փաստաթղթերի «անձնագիր»:

Ստուգման ընթացքում կազմվել են ընդերքի ապօրինի շահագործման թվով երեք արձանագրություն՝ «Արս ընդ Կար», «Կվարց» և «Հանքարդ» ընկերությունների վերաբերյալ, մեկ արձանագրություն՝ ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարության, մեկ արձանագրություն՝ ՀՀ բնապահպանության նախարարության, մեկական արձանագրություն՝ ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման, ՀՀ բնապահպանության նախարարություններից պահանջված և ստացված փաստաթղթերի վերաբերյալ, 18 արձանագրություն՝ Երևանի ընդերքշահագործող կազմակերպությունների կողմից ընդերքօգտագործման մասին: Մեկական արձանագրություն է կազմվել ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարության ու ՀՀ բնապահպանության նախարարության կատարած գործառնությունների վերաբերյալ: ՀՀ բնապահպանության նախարարի 07.07.2008թ. թիվ 1-23/754 և ՀՀ Էկոնոմիկայի նախարարի 29.07.2008թ. թիվ 01-19/6-1238 գրություններով արձանագրությունների վերաբերյալ ներկայացվել են պարզաբանումներ, որոնք հաշվի են առնվել սույն հաշվետվության մեջ: Պարզաբանումները արձանագրված խախտումների պատճառների բացատրությունն է:

Վերահսկողության արդյունքները՝

ՀՀ կառավարության 21.04.2003թ. «Ընդերքի օգտագործման և պահպանության բնագավառում լիազորված պետական մարմիններ սահմանելու, դրանց իրավասությունները սահմանազատելու» և ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի ու «Ընդերքն օգտակար հանածոների շահագործման նպատակով ուսումնասիրության և արդյունահանման համար տրամադրելու (կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի կիրարկումն ապահովող միջոցառումների մասին» թիվ 385-Ն որոշման համաձայն, Օրենսգրքով նախատեսված լիազորված մարմին է ճանաչվել ՀՀ բնապահպանության նախարարությունը՝ բացառությամբ ընդերքն օգտակար հանածոների շահագործման (արդյունահանման) նպատակով տրամադրելու լիազորության, որն իրականացնում է ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարությունը:

«Կոնցեսիայի մասին» ՀՀ օրենքով նախատեսված լիազորված մարմին ճանաչվել է ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարությունը, բացառությամբ՝ «Կոնցեսիայի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված ուսումնասիրության և ուսումնասիրության հատուկ լիցենզիաներով հավաստվող հանքային իրավունքի

տրամադրման, ընդերքի օգտագործման ու պահպանման համար նորմերի և կանոնների պահանջների կատարման նկատմամբ երկրաբանական ու բնապահպանական պետական վերահսկողության իրականացման, ինչպես նաև օրենքի՝ շրջակա միջավայրի պահպանության բաժնով սահմանված լիազորությունների:

2006 և 2007թթ. Երևան քաղաքի տարածքում ընդերքօգտագործման նպատակով 18 կազմակերպությունների տրամադրվել են 23 տեղամասերի արդյունահանման և 4 կազմակերպությունների՝ 4 տեղամասերի ուսումնասիրության լիցենզիաներ: Օգտակար հանածոների արդյունահանման հետ չկապված ստորերկրյա կառույցների ստեղծման նպատակով լիցենզիաներ չեն տրամադրվել:

Ստուգումն իրականացվել է՝ ՀՀ բնապահպանության նախարարությունում, ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարությունում և Երևանի տարածքում ընդերքօգտագործողներին արդյունահանման նպատակով տրամադրված հանքավայրերի տեղամասերում (հավելված 1) :

Ստորև ներկայացվում է վերահսկողության արդյունքներն՝ ըստ լիազոր մարմինների:

I. ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից իրականացված գործառույթների մասին

1.1. Երկրաբանական ուսումնասիրությունների նպատակով ընդերքօգտագործման տրամադրման մասին

Երևան քաղաքի տարածքում 2006-2007թթ. ընթացքում երկրաբանական ուսումնասիրության նպատակով լիցենզիա են ստացել «Հանքարդ», «Գրիար», «Ստոնման» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունները և «Հազրավարդ» արտադրական կոոպերատիվը: Համաձայն ՀՀ կառավարության 21.04.2003թ. թիվ 385-Ն որոշման 3-րդ կետի՝ ՀՀ բնապահպանության նախարարությանը վերապահված է օրենքով սահմանված ուսումնասիրության և

ուսումնասիրության հատուկ լիցենզիաներով հավաստվող հանքային իրավունքների տրամադրումը:

Կազմակերպությունները հողօգտագործման վերաբերյալ իրավունքի պետական գրանցում չեն ստացել, ուսումնասիրության լիցենզիաների նախագծերը չեն անցել համապատասխան փորձաքննություն, որը հակասում է «Կոնցեսիայի մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածին: Բացի այդ, օրենքի 10-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն լիցենզային պայմանագիրը, ինչպես նաև *սահմանված կարգով փորձաքննություն անցած և հաստատված նախագիծը տվյալ հանքային իրավունքը հավաստող լիցենզիայի անբաժանելի մասն են:* Օրենսգրքի 20-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 5-րդ կետի համաձայն ընդերքի երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքները պետական գրանցում են ստանում այդ աշխատանքների կատարման՝ սահմանված կարգով փորձաքննություն անցած նախագծի և կնքված պայմանագրի հիման վրա:

1.2. Շրջակա միջավայրի պահպանության դրամագլխին հատկացումների վերաբերյալ

Ըստ «Կոնցեսիայի մասին» ՀՀ օրենքի 59-րդ և 61-րդ հոդվածների դիմումատուի ծրագրի և նախագծի պարտադիր պայման է բնապահպանական միջոցառումների իրականացումը, որի ուժով օրենքի 65-րդ հոդվածով նախատեսված շրջակա միջավայրի դրամագլխի հատկացման պահանջն անվերապահորեն առնչվում է հանքային իրավունք կրող բոլոր սուբյեկտներին: ***ՀՀ կառավարության 14.08.2003 թվականի «Շրջակա միջավայրի պահպանության դրամագլխի օգտագործման և հատկացումների չափերի որոշման կարգը հաստատելու մասին» թիվ 1128-Ն որոշման 4-րդ կետի համաձայն դրամագլխին հատկացումներ կատարողներ են ՀՀ օրենքով սահմանված հանքային իրավունք կրողները: Օրենքով և ՀՀ կառավարության որոշմամբ չի նախատեսվել որևէ բացառություն:*** Նշված պահանջների անտեսմամբ ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից 22.12.2004 թվականի «Ավանի աղի կոմբինատ» ՓԲԸ-ի թիվ 023 լիցենզային պայմանագրի հավելվածի 1-ի (Ավանի աղի հանքավայրի լեռնաերկրաբանական և շահագործման բնապահպանական պայմանները) 6-րդ կետով լիցենզառուն

ազատվել է դրամագլխին նախնական և ընթացիկ հատկացումներ կատարելու պարտականությունից, ինչը հակասում է նույն պայմանագրի 11-րդ գլխին, որով լիցենզառուն պարտավորվել է ապահովել շրջակա միջավայրի պահպանությունը, կատարել շրջակա միջավայրի վերականգնման՝ ռեկուլտիվացման (խախտված հողերի բերրիության և տնտեսական արժեքի վերականգնմանը, շրջակա միջավայրի վիճակի բարելավմանը նպատակաուղղված լեռնատեխնիկական, ինժեներաշինարարական, մեխորատիվ, գյուղատնտեսական, անտառկուլտուրական և կանաչապատման աշխատանքների համալիր ծրագիր) աշխատանքներ: Նույն խախտումն առկա է «Վարդաշենի հանք» ՍՊԸ-ի թիվ 087 պայմանագրում (դրամագլխին կատարվող նախնական և ընթացիկ հատկացումները՝ 0 դրամ, ինչը հակասում է նաև շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության բնապահպանական փորձաքննության եզրակացությանը), «Արս ընդ Կար» ՍՊԸ-ի՝ 11.03.2005 թ. թիվ 153 պայմանագրում:

Դրամագլխին հատկացվող գումարներ չեն նախատեսվել ուսումնասիրության լիցենզիաներ տրամադրված կազմակերպությունների համար, այն դեպքում, երբ դա նախատեսված է եղել պայմանագրերի 3.4.3 կետով:

ՀՀ կառավարության 14.08.2003թ. թիվ 1128-Ն որոշմամբ ռեկուլտիվացման աշխատանքների համար նախատեսվող գումարը սահմանվում է հանքարդյունահանման նախագծով, իսկ նախահաշվային արժեքի հաշվարկման և ինդեքսավորման կարգը սահմանում է ՀՀ բնապահպանության նախարարությունը: Մինչդեռ, ընդերքօգտագործող կազմակերպությունների զգալի մասի հանքարդյունահանման նախագծերով և բնապահպանական փորձաքննությամբ ռեկուլտիվացման աշխատանքների նախահաշվային արժեք նշված չէ: «Գիկար» ՍՊԸ, «Մաժեստիկ» ՍՊԸ, «Արդիբաշ» ՍՊԸ, «Գաջ» ՍՊԸ, «Գյուղշինասպասարկում» ՍՊԸ, «Գաջեգործ» ՓԲԸ, «Հազրավարդ» ԱԿ և «Կվարց» ԱԿ պայմանագրերի 6.2 կետով սահմանվել են դրամագլխի նախնական և ընթացիկ հատկացումներ, սակայն դրանց հիմնավորումը՝ այդ աշխատանքների համար կազմված նախահաշիվներով, ներկայացված փաստաթղթերում բացակայել են:

ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից 15.04.2004թ. թիվ 95-ն հրամանով սահմանվել է ռեկուլտիվացման աշխատանքների նախահաշվային արժեքների հաշվարկման և ինդեքսավորման կարգ, ըստ որի ինդեքսավորումը

կատարվում է լիցենզառուի նախաձեռնությամբ լիազոր մարմնի համաձայնությամբ, աշխատանքների արժեքի 10% և ավելի թանկացման դեպքում:

Ստուգված կազմակերպություններում շրջակա միջավայրի դրամազլիսի գումարների ինդեքսավորում չի կատարվել:

04.02.2008թ. դրությամբ դրամազլիսին կատարված հատկացումները կազմել են 6,665.1 հազ. դրամ: **2005, 2006 և 2007թթ. համար ապառքն ըստ կատարված հաշվարկի կազմում է 8,071.3 հազ. դրամ :**

ՀՀ բնապահպանության նախարարությունում դրամազլիսին վճարվելիք գումարները սխալ են հաշվառվել: Ըստ Բնապահպանության նախարարության տեղեկանքի դրամազլիսի գումարը վճարումների արդյունքում կկազմի 40,144.4 հազ. դրամ, մինչդեռ փաստացի հաշվարկման արդյունքով այն պետք է լինի 45,605.9 հազ. դրամ՝ 5,461.4 հազ. դրամով ավելի: Դրամազլիսի հատկացումները սխալ են հաշվարկվել «Կվարց» ԱԿ, «Դելտա-Ֆրագմենտ» ՍՊԸ, «Երևանյան բազալտ» ՍՊԸ, «Իքս-Իգրեկ» ՍՊԸ, «Շինֆորում» ՍՊԸ, «Մաժեստիկ» ՍՊԸ, «Ամելիա Մայնինգ Քամփին», «Գաջ» ՓԲԸ համար: «Գաջեգործ» ՓԲԸ, «Հազրավարդ» ԱԿ տեղամասերի ընդլայնման արդյունքում չեն հաշվառվել պայմանագրային փոփոխություններով պայմանավորված դրամազլիսին հատկացվող լրացուցիչ նախնական և ընթացիկ վճարումները:

Պայմանագրի կնքման պահից նախնական և ընթացիկ հատկացումներ չեն կատարել «Դելտա-Ֆրագմենտ», «Կվարց», «Ամելիա Մայնինգ Քամփին» ընկերությունները (հավելված 2):

ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից խախտվել է՝

- **«Կոնցեսիայի մասին» ՀՀ օրենքի 65-րդ՝ «Շրջակա միջավայրի պահպանության դրամազլուխը» հոդվածը,**
- **ՀՀ կառավարության 14.08.2003թ. «Շրջակա միջավայրի պահպանության դրամազլիսի օգտագործման և հատկացումների չափերի որոշման կարգը հաստատելու մասին» թիվ 1128-Ն որոշումը:**

1.3. Բնապահպանական պետական տեսչության գործունեության վերաբերյալ

Բնապահպանական պետական տեսչությունն (այսուհետ՝ Տեսչություն) իր գործառնություններն իրականացնում է 11.04.2005թ. «Բնապահպանական վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենքի և 25.07.2002 թ. Տեսչության կանոնադրության հիման վրա: Հիշյալ օրենքը սահմանում է այն բոլոր գործառնությունները, որոնց համաձայն Տեսչությունը վերահսկողություն է իրականացնում ընդերքի օգտագործման և պահպանության ոլորտում: Մասնավորապես, Տեսչությունն իրականացնում է հետևյալ լիազորությունները.

- ա) *ընդերքի օգտագործման, պահպանության և ընդերքն օգտագործման տրամադրելու՝ սահմանված պահանջների կատարումը,*
- բ) *երկրաբանական ուսումնասիրության, օգտակար հանածոների հանքավայրերի շահագործման, օգտակար հանածոների արդյունահանման հետ չկապված ստորերկրյա կառույցների շինարարության (ներառյալ՝ տրանսպորտային ուղիների) և արտադրական թափոնների տեղադրման, ինչպես նաև դրանց շահագործման համար սահմանված ընդերքօգտագործման և բնապահպանական պահանջների կատարումը,*
- գ) *ընդերքօգտագործման ընթացքում երկրաբանական և մարկշեյդերական փաստագրության վարման լիարժեքությունը, արդյունահանված և ընդերքում թողնված օգտակար հանածոների պաշարների հաշվառման իրականացման և տեղեկատվության ներկայացման սահմանված պահանջների կատարումը,*
- դ) *հաստատված նախագծերի համապատասխան ընդերքօգտագործման աշխատանքների կատարումը,*
- ե) *ընդերքօգտագործման ընթացքում շրջակա միջավայրի վրա վնասակար ազդեցությունները կանխող բնապահպանական միջոցառումների իրականացումը,*
- զ) *ընդերքօգտագործողների կողմից արտոնագրով և (կամ) լիցենզիայով և (կամ) պայմանագրով նախատեսված պարտավորությունների կատարումը:*

Նույն օրենքի 12-րդ հոդվածի ժգ) կետը սահմանում է, որ տեսչությունն իրավունք ունի բնապահպանության ոլորտում ստուգվող սուբյեկտներին տրված լիցենզիաների, պայմանագրերի, թույլտվությունների, արտոնագրերի ուժը կորցրած ճանաչելու կամ դրանց գործողությունը կասեցնելու վերաբերյալ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով լիազորված մարմիններին ներկայացնելու միջնորդագրեր: Նույն հոդվածի ժզ) կետի համաձայն տեսչությունն ունի նաև օրենսդրության

խախտման համար քրեական պատասխանատվության ենթարկելու վերաբերյալ օրենքով նախատեսված դեպքերում և կարգով իրավապահ մարմիններին հաղորդում ներկայացնելու իրավունք:

Երևան քաղաքի տարածքում տեսչության կողմից 2006 թվականին ստուգումներ են իրականացվել ընդերքօգտագործող 16 սուբյեկտներին տրամադրված 21 հանքավայրերում (տեղամասերում): Նշված սուբյեկտներից 4-ի ղեկավարները (տնօրենները) ենթարկվել են վարչական տուգանքի «Ընդերքի մասին» ՀՀ օրենսգրքի պահանջները խախտելու համար: Տուգանքի ընդհանուր գումարը կազմել է 450.000 (չորս հարյուր հիսուն հազար) դրամ:

2007 թվականին ստուգումներ են իրականացվել ընդերքօգտագործող 14 կազմակերպություններին տրամադրված թվով 20 հանքավայրերում (տեղամասերում): Երեք կազմակերպությունների տնօրեններ ենթարկվել են 100.000 (հարյուր հազար)-ական դրամ վարչական տուգանքի:

Երևանի տարածքում գործող 18 սուբյեկտներից ընդերքօգտագործման համար հողհատկացման՝ օրենսդրությամբ պահանջվող փաստաթղթեր ունեն միայն 6 լիցենզառուներ (հավելված 1): «Բնապահպանական վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետը սահմանում է, որ բնապահպանական վերահսկողության հիմնական ուղղություններից է հողերի պահպանության բնագավառում բնապահպանական, ջրային, անտառային ֆոնդի հողերի, ընդերքի օգտագործման համար տրամադրված հողերի նպատակային ու գործառնական նշանակության օգտագործման, ինչպես նաև այդ հողերի սանիտարական և պահպանական գոտիների համար հողաշինարարական, անտառաշինական, քաղաքաշինական փաստաթղթերով և հողերի գոտիավորման ու օգտագործման սխեմաներով սահմանված նորմերի պահպանումը :

Տեսչության կողմից 2006-2007 թվականներին Երևանի տարածքում իրականացված ստուգումների արդյունքում *օրենքով վերահսկողական հիմնական ուղղություն համարվող հողերի պահպանության պահանջների պահպանման վերաբերյալ որևէ ակտ չի կազմվել:*

«Կոնցեսիայի մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածով «հանքային իրավունք» հասկացությունը բնութագրվում է որպես համապատասխան լիցենզիայով, նախագծով և լիցենզային պայմանագրով հավաստվող ընդերքի որոշակի տեղամասի

ուսումնասիրության և (կամ) շահագործման բացառիկ իրավունքներ: Այսինքն, ընդերքի յուրաքանչյուր տեղամասի ուսումնասիրության կամ շահագործման իրավունքները հավաստվում են մասնատվող տեղամասի համար կազմված նախագծով:

«Բնապահպանական վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետի դ) ենթակետի համաձայն բնապահպանական պետական տեսչությունը կոչված է *վերահսկելու հաստատված նախագծերին համապատասխան ընդերքօգտագործման աշխատանքների կատարումը*: Մինչդեռ, Երևան քաղաքի տարածքում տրամադրված հանքային իրավունքների ուսումնասիրության արդյունքում արձանագրվել է, որ «Կվարց» արտադրական կոդաբաժնային հանքարդյունահանման նպատակով տրամադրված է երեք տեղամաս, որոնց նկատմամբ հանքային իրավունքները հավաստված են համապատասխան լիցենզիաներով և պայմանագրերով, մինչդեռ հանքարդյունահանման աշխատանքները կատարվում են միայն 2-րդ տեղամասի համար հաստատված նախագծով՝ համապատասխան փորձաքննական եզրակացություններով, «Գ-աջ» ՓԲԸ-ի 2-րդ հանքամարմնի համար բացակայում է հաստատված նախագիծ՝ համապատասխան փորձաքննական եզրակացություններով: «Գ-աջ» ՓԲԸ-ի՝ 08.07.2005թ. հանքարդյունահանման նպատակով ընդերքօգտագործման թիվ 153 լիցենզային պայմանագրի հավելված 3-ով նախատեսվել է հատուկ պայման, որով լիցենզառուն պարտավորվել է մեկ տարվա ընթացքում լրամշակել և լիազոր մարմիններին ներկայացնել շահագործման նախագիծը՝ համապատասխանեցնելով պայմանագրով նախատեսված տարեկան ծավալներին: Ընկերությունը չի ներկայացրել լրամշակված նախագիծ:

«Մաժեստիկ» ՍՊԸ-ի 08.07.2005թ. թիվ 158 եռակողմ պայմանագրով նախատեսվել է հատուկ պայման, ըստ որի՝ լիցենզառուն պարտավոր է վեց ամսվա ընթացքում լիազոր մարմին ներկայացնել հանքավայրի շահագործման նոր նախագիծ՝ անցած բնապահպանական և տեխնիկական փորձաքննություններ: Վերոհիշյալ աշխատանքները նշված ժամկետում չկատարելու դեպքում լիցենզային պայմանագիրը պետք է դադարեցվեր: Լիազորված մարմինների կողմից հատուկ պայմանի կատարման վերաբերյալ հսկողություն չի իրականացվել և պայմանագիրը չեղյալ չի ճանաչվել: «Կոնցեսիայի մասին» ՀՀ օրենքի 31-րդ հոդվածի 1-ին մասի

2-րդ կետի համաձայն լիազոր մարմինը կարող էր հանքային իրավունք կրող տնտեսավարող սուբյեկտին տալ գրավոր զգուշացում, եթե նա չի կատարում հանքային իրավունքի պայմանները, այդ թվում՝ լիցենզային պայմանագրով, նախագծով և լիցենզիայով նախատեսված իր պարտավորությունների իրականացմանն առնչվող պայմանները: Սակայն տեսչությունը «Կվարց» ԱԿ-ի, «Գաջ» ՓԲԸ-ի և «Մաժեստիկ» ՍՊԸ-ի՝ վերը նշված խախտումների վերաբերյալ չի արձանագրել և «Բնապահպանական վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի ժգ) կետին համապատասխան ընդերքօգտագործողներին տրված լիցենզիաների, պայմանագրերի, թույլտվությունների, արտոնագրերի ուժը կորցրած ճանաչելու կամ դրանց գործողությունը կասեցնելու վերաբերյալ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով լիազորված մարմիններին միջնորդագրեր չի ներկայացրել:

«Կոնցեսիայի մասին» ՀՀ օրենքի 41-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1) կետի համաձայն հանքարդյունահանման լիցենզառուի պարտականությունն է սահմանագծել ընդերքի տեղամասը, սկսել և իրականացնել հանքարդյունահանման աշխատանքները՝ *հանքարդյունահանման նախագծին համապատասխան*: Ստուգումների արդյունքում պարզվել է, որ հանքարդյունահանման աշխատանքները կատարվում են հաստատված նախագծերի խախտումներով, որն արձանագրվել է լիցենզառուների վերաբերյալ կազմված արձանագրություններում: «Բնապահպանական վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետի դ) ենթակետին համապատասխան տեսչությունը լիցենզառուների՝ վերը նշված խախտումները հայտնաբերել է միայն «Գաջ», «Գաջեգործ» ՓԲԸ-ների, «Գիկար» ՍՊԸ-ի և «Կվարց» ԱԿ-ի մոտ, սակայն նույն օրենքի 12-րդ հոդվածի ժգ) կետին համապատասխան ստուգվող սուբյեկտներին տրված լիցենզիաների, պայմանագրերի, թույլտվությունների, արտոնագրերի ուժը կորցրած ճանաչելու կամ դրանց գործողությունը կասեցնելու վերաբերյալ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով լիազորված մարմիններին միջնորդագրեր չի ներկայացրել:

Այսպիսով, բնապահպանական պետական տեսչության կողմից տրամադրված վերահսկողության արդյունքներով Երևան քաղաքում ընդերքօգտագործողների մոտ կազմակերպված տեսչական ստուգումներով արձանագրվել են հատկապես «Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին» ՀՀ օրենքի պահանջների խախտումներ, ստուգվել են բնապահպանական և

բնօգտագործման վճարների օբյեկտ համարվող փաստացի չափաքանակներ՝ արձանագրելով որոշակի ժամանակահատվածում միայն մարված պաշարները և հազվադեպ՝ «Ընդերքի մասին» ՀՀ օրենսգրքի 42-րդ հոդվածի 2-րդ մասի պահանջների խախտումներ: Փաստորեն, տեսչությունն իրականացրել է տարեկան ստուգումներ նախորդ ստուգումից մինչև այդ պահը փաստացի մարված պաշարների վերաբերյալ՝ չարձանագրելով որևէ խախտում արդյունահանման ծավալների վերաբերյալ: Այսինքն, ընդերքօգտագործողը հնարավորություն է ունեցել ստուգմանը հաջորդող հենց առաջին եռամսյակային հաշվետվության մեջ արդյունահանված ծավալները համապատասխանեցնել տեսչության կողմից արձանագրված ծավալներին:

Այսպիսով, վերլուծելով ՀՀ բնապահպանության նախարարության բնապահպանական պետական տեսչության 2006-2007 թթ. Երևանի տարածքում ընդերքի օգտագործման և պահպանության ոլորտում կատարված վերահսկողական աշխատանքների արդյունքները՝ որպես եզրակացություն կարելի է նշել հետևյալը.

ա) ընդերքի օգտագործման, պահպանության և ընդերքն օգտագործման տրամադրելու՝ սահմանված պահանջների կատարման նկատմամբ պատշաճ վերահսկողություն չի իրականացվել, չեն արձանագրվել նշված ոլորտում առկա քաղաքիվ խախտումներ:

բ) Երկրաբանական ուսումնասիրության, օգտակար հանածոների հանքավայրերի շահագործման, օգտակար հանածոների արդյունահանման հետ չկապված ստորերկրյա կառույցների շինարարության (ներառյալ՝ տրանսպորտային ուղիների) և արտադրական թափոնների տեղադրման, ինչպես նաև դրանց շահագործման համար սահմանված ընդերքօգտագործման և բնապահպանական պահանջների կատարման վերաբերյալ առկա չէ տեսչության կողմից արձանագրված որևէ խախտում, մինչդեռ երկրաբանական ուսումնասիրության նախագծերը չեն անցել համապատասխան փորձաքննություններ, Երևան քաղաքում առկա ստորերկրյա կառույցների համար չեն տրամադրվել համապատասխան լիցենզիաներ:

գ) Ընդերքօգտագործման ընթացքում երկրաբանական և մարկշեյթերական փաստագրության վարման լիարժեքության, արդյունահանված և ընդերքում թողնված օգտակար հանածոների պաշարների հաշվառման իրականացման և տեղեկատվության ներկայացման սահմանված պահանջների կատարման

նկատմամբ իրականացվել է անարդյունավետ վերահսկողություն, քանի որ տեսչության կողմից արձանագրվել է միայն որոշակի ժամանկահատվածում մարված պաշար, որը մի շարք դեպքերում չի համապատասխանում չափագրման արդյունքներին:

դ) Հաստատված նախագծերի համապատասխան ընդերքօգտագործման աշխատանքների կատարման նկատմամբ վերահսկողության արդյունքներով չի արձանագրվել մի շարք տեղամասերում առանց սահմանված կարգով հաստատված նախագծի ընդերքօգտագործման աշխատանքների կատարման փաստը, անտեսվել է բազմաթիվ լիցենզառուների կողմից նախագծային շեղումներով հանքարդյունահանման աշխատանքների կատարման հանգամանքը:

ե) ընդերքօգտագործման ընթացքում շրջակա միջավայրի վրա վնասակար ազդեցությունները կանխող բնապահպանական միջոցառումների իրականացման վերաբերյալ վերահսկողության արդյունքում որոշ լիցենզառուների նկատմամբ նշանակվել են վարչական տուգանքներ միայն «Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին» ՀՀ օրենքի պահանջների խախտման համար:

զ/ Ընդերքօգտագործողների կողմից լիցենզիայով և (կամ) պայմանագրով նախատեսված պարտավորությունների չկատարման վերաբերյալ ակտերում համապատասխան գրառումներ ընդհանրապես չեն կատարվել:

1.4. Պայմանագրերի հատուկ պայմանների վերաբերյալ

ՀՀ բնապահպանության նախարարության հետ կնքած պայմանագրերով մասնակի դեպքերում («Վարդեշենի հանք», «Արս Ընդ Կար», «Մաժեստիկ», ՍՊԸ-ների, «Գաջ» ՓԲԸ-ի պայմանագրերով) նախատեսվել է հատուկ պայման՝ որպես պայմանագրի հավելված, ըստ որի պայմանագրի կնքումից հետո մեկ տարվա ընթացքում («Գաջ» ՓԲԸ-ի դեպքում՝ 2 տարվա ընթացքում) ընդերքօգտագործողը պետք է կատարեր հանքավայրի պաշարների վերագնահատում: Նշված փաթեթներում բացակայում են վերագնահատման աշխատանքները հավաստող փաստաթղթերը: Սահմանված ժամկետում հատուկ պայմանի կատարման վերաբերյալ հսկողություն չի իրականացվել, և չկատարման արդյունքում

պայմանագիրը չեղյալ չի ճանաչվել: Որպես պայմանադիր կողմ՝ ՀՀ բնապահպանության նախարարությունը պարտավոր էր վերահսկել նշված վերագնահատման աշխատանքների կատարումը և միայն հավաստող փաստաթղթի առկայությամբ վերակնքել պայմանագրերը եռակողմ կարգով: «Ընդերքի մասին» ՀՀ օրենսգրքի 60-րդ հոդվածը սահմանում է. «Ընդերքի պետական սեփականության իրավունքի, ինչպես նաև ընդերքի տրամադրման և օգտագործման՝ սույն օրենսգրքի պահանջների խախտումով գործարքներն անվավեր են: Հետևաբար, պայմանագրային պարտավորության խախտման առկայությամբ եռակողմ պայմանագրի կնքումը համարվում է անվավեր գործարք:

ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից խախտվել է՝

- ***«Ընդերքի մասին» ՀՀ օրենսգրքի 15-րդ հոդվածի 5-րդ մասը, համաձայն որի ընդերքօգտագործման իրավունքը վաղաժամկետ դադարեցվում է, իսկ պայմանագիրը լուծվում է ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով, ինչպես նաև «Ընդերքի մասին» ՀՀ օրենսգրքով սահմանված հիմքերով, եթե խախտվել են ընդերքօգտագործման պայմանագրային պարտավորությունները:***

1.5. Պաշարների պետական հաշվառման մասին

Օգտակար հանածոների պաշարները, հանքավայրերը հաշվառվել են պաշարների պետական հաշվեկշռում, ինչպես նաև հանքավայրերի կադաստրում, որը վարում է ՀՀ բնապահպանության նախարարությունը:

Համաձայն Օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի՝ օգտակար հանածոների պաշարների պետական հաշվեկշիռը կազմում և պարբերաբար փոփոխվում է՝ դրանց հաստատված պաշարների և սահմանված կարգով ընդերքօգտագործողների կողմից ներկայացվող համապատասխան տեղեկատվության հիման վրա:

Լիցենզային պայմանագրերով տրամադրված հաշվեկշռային մարվող պաշարների և օգտակար հանածոների պաշարների հաշվեկշռի մասին 5-ՕՀՊՀ տարեկան հաշվետվություններում անհամապատասխանության փաստեր արձանագրվել են «Գաջեգործ» ՓԲԸ, «Գաջ» ՓԲԸ, «Շինֆորում» ՍՊԸ, «Հազրավարդ» ԱԿ, «Մաժեստիկ» ՍՊԸ, «Կվարց» ԱԿ փաստաթղթերում:

Օգտակար հանաժոնների հանքավայրերի երկրաբանատնտեսագիտական գնահատման կարգը սահմանվել է ՀՀ կառավարության 29.12.2005թ. թիվ 2306-Ն որոշմամբ, իսկ ՀՀ կառավարության 09.02.1998թ. «Պինդ օգտակար հանաժոնների հանքավայրերի պաշարների և կանխատեսումային ռեսուրսների դասակարգումը հաստատելու մասին» թիվ 80 որոշման 32-րդ կետի պահանջով շահագործվող հանքավայրերում (տեղամասերում) պաշարները ենթակա են վերահաստատման ոչ ուշ, քան 10 տարին մեկ անգամ:

Այս պահանջի կատարումը իրականացվել է միայն «Ավանի աղի կոմբինատ» ՓԲԸ տրամադրված պաշարների համար:

Պաշարների պետական հաշվեկշիռը, հանքավայրերի ու երևակումների պետական կադաստրը, ընդերքօգտագործման պետական այլ ֆոնդերի հետ միասին, որպես ոչ նյութական ակտիվ, ենթակա է հաշվապահական հաշվառման: Այս ոչ նյութական ակտիվն ունի բավականին մեծ արժեք և անհրաժեշտ է այն գնահատել ու հաշվառել ակտիվը տնօրինող կազմակերպության՝ ՀՀ բնապահպանության նախարարության «Հանրապետական երկրաբանական ֆոնդ» ՊՈԱԿ-ի հաշվապահական հաշվեկշռում:

II. ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարության կողմից իրականացված գործառնությունների մասին

2.1. Տեխնիկական անվտանգության փորձաքննական եզրակացությունների մասին

ՀՀ կառավարության 29.12.2005թ. թիվ 2334-Ն որոշմամբ ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարության համակարգում ստեղծվել է «Տեխնիկական անվտանգության ազգային կենտրոն» ՊՈԱԿ-ը (այսուհետ՝ ՊՈԱԿ), որի գործառնությունների թվում է ընդերքօգտագործման տեղամասերում հանքարդյունահանման աշխատանքների անվտանգ իրականացման ապահովումը: ՊՈԱԿ-ը վարում է արտադրական վտանգավոր օբյեկտների ռեեստրը: Ընդերքօգտագործողները պարտավոր էին մինչև 2006թ. սեպտեմբերի 1-ը սահմանված կարգով գրանցվել ռեեստրում և գրանցման պահից մեկ տարվա ընթացքում ապահովել շահագործվող արտադրական վտանգավոր օբյեկտի տեխնիկական անվտանգության

փորձաքննության իրականացումը: Համաձայն «Տեխնիկական անվտանգության ապահովման պետական կարգավորման մասին» ՀՀ օրենքի 21-րդ հոդվածի 3-րդ կետի՝ արտադրական վտանգավոր օբյեկտը ռեեստրում գրանցման չներկայացնելը առաջացնում է տուգանք՝ նվազագույն աշխատավարձի հազարապատիկի չափով (մեկ մլն դրամ), իսկ ըստ 2-րդ գլխի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի գ) ենթակետի՝ արտադրական վտանգավոր օբյեկտ են համարվում արտադրություններ կամ առանձին տեղամասեր, արտադրական հրապարակներ, տեխնոլոգիական սարքավորումներ կամ ցանկացած այլ օբյեկտ, որտեղ իրականացվում է լեռնահանքային, հորապաթեցման աշխատանքներ, կամ աշխատանքներ՝ օգտակար հանածոների հանքահարստացման ուղղությամբ:

Երևան քաղաքում արտադրական վտանգավոր օբյեկտ համարվող 23 տեղամասերից ՊՈԱԿ-ի ռեեստրում գրանցվել են 16-ը: 7 ընկերությունների՝ «Ամելիա Մայնինգ Քամփնի», «Արս ընդ Կար», «Ուրցաքար», «Գաջ» ՓԲԸ-ի Ջրվեժի գիպսատար կավի տեղամասը, «Գաջեգործ» ՓԲԸ-ի մեկ տեղամաս, «Կվարց» ԱԿ-ի 2-րդ և 3-րդ տեղամասերը չեն գրանցվել, որոնց դեպքում, յուրաքանչյուր տեղամասի համար նախատեսվում է տուգանք՝ նվազագույն աշխատավարձի հազարապատիկի չափով:

ՊՈԱԿ-ի ռեեստրում չգրանցվելու համար ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարության կողմից վարչական վարույթ է իրականացվել միայն մեկ ընկերության՝ «Արս ընդ Կար» ՍՊԸ-ի նկատմամբ, որի վերաբերյալ վարչական ակտ չի կայացվել հանքավայրը տվյալ պահին չշահագործելու հիմքով:

Համաձայն «տեխնիկական անվտանգության պետական կարգավորման մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածի 6-րդ կետի՝ շահագործվող արտադրական վտանգավոր օբյեկտը ենթակա է տեխնիկական անվտանգության փորձաքննության տարեկան առնվազն մեկ անգամ:

Երևան քաղաքի 5 ընդերքօգտագործման տեղամասեր՝ «Գյուղշինսպասարկում» ՍՊԸ, «Հագրավարդ» ՍՊԸ, «Մածեստիկ» ՍՊԸ, «Կվարց» ԱԿ-ի երկու տեղամասերը, չեն անցել 2006 և 2007թթ. տարեկան փորձաքննությունը, որոնց համար վերոնշյալ օրենքի 21-րդ հոդվածի 6-րդ կետով սահմանված է՝ եթե կազմակերպությունը չի անցել 2006 և 2007թթ. համար նախատեսված փորձաքննությունը, ապա ենթակա է տուգանքի նշանակման՝ յուրաքանչյուր տարվա

համար՝ նվազագույն աշխատավարձի հազարապատիկի՝ 1 մլն դրամի չափով (ընդամենը՝ երկու մլն դրամ):

ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարությունը ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված լիազորությունը լիարժեք չի իրականացրել, և «Տեխնիկական անվտանգության ապահովման պետական կարգավորման մասին» ու «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքներով նախատեսված վարույթներ չի կատարել:

2.2 Կոնցեսիոն վճարների և պետական տուրքի մասին

2006թ.-ի համար կոնցեսիոն վճարի ապառքը կազմել է 15.7 հազ. դրամ: 2007թ. համար կոնցեսիոն վճար պետք է վճարվեր 571.5 հազ. դրամ, փաստացի վճարվել է 588.3 հազ. դրամ: 2006 և 2007թթ. համար կոնցեսիոն վճարներ չեն վճարել «Արս ընդ Կար» ՍՊԸ՝ 8.3 հազ. դրամ, «Իքս-Իգրեկ» ՍՊԸ՝ 33.6 հազ. դրամ և «Մաժեստիկ» ՍՊԸ՝ 23.7 հազ. դրամ:

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2005 թվականի դեկտեմբերի 15-ի թիվ 2162-Ն որոշման 6-րդ հավելվածի սահմանվել էր, որ պետական սեփականություն հանդիսացող ընդերքի և բնական ռեսուրսների օգտագործման արտոնագրերի գծով մուտքերի հավաքագրման համար պատասխանատու և դրա նկատմամբ վերահսկողություն իրականացնող պետական կառավարման մարմին է հանդիսանում ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարությունը: Սակայն նախարարությունը տիրապետում է պետական տուրքի միայն առաջին վճարումների մասին տեղեկատվությանը, անտեսելով ամենամյա վճարումների իրականացման գործընթացը:

III. ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարության ու ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից համատեղ իրականացվող գործառույթների վերաբերյալ

3.1 Երկրաբանամարկշեյդերական աշխատանքների մասին

Ընդերքօգտագործողներին տրված լեռնահատկացումների, կնքված պայմանագրերի, առկա քարտեզների և հատակագծերի կոորդինատային համակարգերը պայմանական են և իրական կոորդինատային համակարգի հանգեցնելու որևէ տվյալ չկա: ՀՀ կառավարության 11.02.2002թ. թիվ 225 որոշմամբ նախատեսվել էր ՀՀ տարածքում 2002 թվականից ներդնել համաշխարհային գեոդեզիական կոորդինատային համակարգը, ՀՀ ԿԱ կադաստրի պետական կոմիտեին հանձնարարվել էր՝ 2004 թվականին ավարտել գործընթացի հետ կապված աշխատանքները, իսկ ՀՀ կառավարության 30.09.2004թ. թիվ 1782-Ն որոշմամբ 2004 թվականին նախատեսվել էր կատարել աշխատանքներ՝ ոլորտին առնչվող տվյալների միասնական համակարգչային բազայի ստեղծման նպատակով:

«Կոնցեսիայի մասին» ՀՀ օրենքի 41-րդ հոդվածի 2-րդ մասով, որպես հանքարդյունահանման լիցենզառուի պարտականություն, նախատեսվել է. «Նախապատրաստել ընդերքի տեղամասը, սկսել և իրականացնել հանքարդյունահանման աշխատանքները՝ հանքարդյունահանման նախագծին համապատասխան»: Սակայն գիպսատար կավի և բազալտի հանքավայրեր շահագործող տնտեսավարող սուբյեկտները, բացառությամբ «Երևանյան բազալտ» ընկերության, նախագծով նախատեսված պարտավորությունը, այն է՝ պահպանել հանքաստիճանները և անվտանգության բերմաները իրենց համապատասխան պարամետրերով, չեն կատարել: Հանքավայրերի նմանատիպ շահագործումը հանգեցնում է անվտանգության լուրջ խնդիրների:

«Կոնցեսիայի մասին» ՀՀ օրենքի 41-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ կետով նախատեսված է սահմանագծել ընդերքի տեղամասը և սահմանված ձևով պահպանել այդ սահմանագծերը: Գիպսատար կավի և բազալտի հանքավայրերը շահագործող տնտեսավարող սուբյեկտներին պատկանող տեղամասերը սահմանագծված չեն:

Գիպսատար կավ արդյունահանող տնտեսավարող սուբյեկտներից «Գիկար» ՍՊԸ-ի կողմից շահագործվող հանքավայրում արդյունահանման հրապարակը լցվում է մակաբացման ենթակա լեռնազանգվածով, ինչը, ըստ «Գիկար» ՍՊԸ-ի նախագծի պետք է տեղափոխվեր որոշակի հեռավորության վրա գտնվող հատկացված տարածք: Չափագրական աշխատանքները նշված պայմաններում դառնում են

անհնարին: Հնարավոր չէ պարզել արդյունահանված օգտակար հանածոյի և լցակուտավորման ենթակա լեռնազանգվածի իրական ծավալները:

Բազալտի հանքավայրերում (բացառությամբ «Երևանյան բազալտ» ՍՊԸ) մակաբացման և լցակուտավորման աշխատանքները չեն կատարվում նախագծերում առկա մակաբացման և լցակուտավորման սխեմաներին համապատասխան:

Վերահսկիչ պալատի հանձնաժողովի կողմից չափագրման աշխատանքներ չեն կատարվել «Ավանի աղի կոմբինատ» ՓԲԸ-ին տրամադրված ընդերքի տեղամասում:

«Գ-աջ» ՓԲԸ-ի Ջրվեժի գիպսատար կավի հանքավայրի երկրորդ հանքային մարմնի տեղամասը շահագործվում է առանց հանքարդյունահանման նախագծի:

«Գ-աջեգործ» ՓԲԸ-ին հատկացրած Ջրվեժի գիպսատար կավի առաջին հանքային մարմնի տեղամասում հնարավոր չէ պարզել կատարված որևէ աշխատանք: Ըստ կազմակերպության կողմից տրամադրված տեղեկանքի՝ 2007թ. հանքավայրից արդյունահանվել է 9.8 հազ. տ գիպսատար կավ, սակայն հետագա մակաբացման աշխատանքների հետևանքով ծածկվել է հանույթահանման տեղամասը, որի հետևանքով չեն կատարվել մարկշեյդերական աշխատանքներ:

Այսպիսով՝ ընդերքօգտագործման պահանջների կոպիտ խախտումների պատճառով արդյունահանված տեղամասերը արագորեն ծածկվել են:

Հաշվի առնելով վերը շարադրվածը՝ «Ավանի աղի կոմբինատ» ՓԲԸ, «Գ-աջ» ՓԲԸ և «Գ-աջեգործ» ՓԲԸ ընդերքօգտագործման տեղամասերում ՀՀ վերահսկիչ պալատը պետք է անցկացնի լրացուցիչ ստուգումներ:

Ստուգման ընթացքում տարածքների լեռնատեխնիկական վերականգնում, նախագծերին և փորձաքննական եզրակացություններին համապատասխան բնապահպանական միջոցառումներ՝ ծառատունկ և փոշենստեցման աշխատանքներ ոչ մի տեղամասում չի իրականացվել: Մինչդեռ հանքարդյունահանման նախագծերով նախատեսվել է տարվա չոր եղանակին աշխատանքային հրապարակների, ճանապարհների փոշենստեցում տեխնիկական ջրով:

Համաձայն հանքավայրերը շահագործող տնտեսավարող սուբյեկտների հետ կնքված լիցենզային պայմանագրի 5.4.2.կետի՝ յուրաքանչյուր եռամսյակ շահագործվող հանքավայրում ընդերքօգտագործողների սեփական միջոցներով պետք է իրականացվեն օգտակար հանածոյի պաշարների շարժի հաշվառման

երկրաբանամարկշեյդերական աշխատանքներ և դրանց արդյունքով, սահմանված կարգով, հետախուզված և ընդերքում թողնված պաշարների ու դրանցում բաղադրիչների վերաբերյալ համապատասխան տեղեկատվությունը հավաքել, պահպանել և լիազոր մարմին ներկայացնել: Լեռնային աշխատանքների կատարումն իրականացնել երկրաբանի, լեռնային ինժեների և մարկշեյդերի միջոցով:

Գիպսատար կավ և բազալտ արդյունահանող կազմակերպություններում (բացառությամբ «Երևանյան բազալտ» ՍՊԸ) չափագրումների քարտեզները, հաշվարկները՝ կատարված համապատասխան մասնագետների կողմից, պահպանված և ներկայացված չեն (ըստ «Գաջ» ՓԲԸ տեղեկանքի՝ չափագրումների արդյունքները չեն պահպանվել հրդեհի պատճառով):

Այսպիսով՝ խախտվել է Օրենսգրքի 42-րդ հոդվածի պահանջը, ըստ որի ընդերքօգտագործողները պարտավոր են ապահովել ընդերքօգտագործման նախագծերի, լեռնային աշխատանքների զարգացման պլանների և սխեմաների պահանջների կատարումը, երկրաբանական, մարկշեյդերական և այլ փաստագրության վարումը, դրանց պահպանումը, պայմանագրային բոլոր պարտավորությունների կատարումը: ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարության, ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից օրենքի և պայմանագրային պարտավորությունների, մասնավորապես՝ հանձնման-ընդունման ակտի, բացահանքի սկզբնական վիճակի (հանքային իրավունքի տրամադրման օրվա դրությամբ) քարտեզի և եռամսյակային պաշարների շարժի հաշվառման երկրաբանա-մարկշեյդերական քարտեզների բացակայության հետևանքով մի շարք դեպքերում թաքցվել են մարված պաշարների ծավալները:

3.2. Ընդերքօգտագործման լիցենզային պայմանագրերի վերաբերյալ

ՀՀ կառավարության 2003 թվականի ապրիլի 10-ի թիվ 385-Ն որոշման 9-րդ կետով ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարին և ՀՀ բնապահպանության նախարարին հանձնարարվել է մեկամսյա ժամկետում համատեղ մշակել և հաստատել նշված որոշմամբ ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման

նախարարությանն ու ՀՀ բնապահպանության նախարարությանը վերապահված իրավասությունների իրականացման ընթացքում նրանց միջև փոխհարաբերությունների կանոնակարգումն ապահովող համապատասխան իրավական ակտեր, որից ելնելով ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարի 08.07.2004 թվականի թիվ 126-Ա և ՀՀ բնապահպանության նախարարի 09.07.2004 թվականի թիվ 187-Ա համատեղ հրամանով հաստատվել է «Հանքարդյունահանման լիցենզային պայմանագրերի կնքման կարգը և օրինակելի ձևը»: Համատեղ հրամանի նախաբանում հղում է կատարվել «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 2-րդ մասին և ՀՀ կառավարության թիվ 385-Ն որոշման 4-րդ, 9-րդ կետերին, մինչդեռ թիվ 385-Ն որոշման 4-րդ և 9-րդ կետերով ՀՀ բնապահպանության և ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարներին վերապահված չի եղել նման հրամանի ընդունման իրավասություն: «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածը հնարավոր է համարել համատեղ հրամանի ընդունում միայն օրենքներով կամ օրենսդրական ակտերով ուղղակի նախատեսված դեպքերում, իսկ ՀՀ կառավարության թիվ 385-Ն որոշմամբ ուղղակի չի նախատեսվել «Հանքարդյունահանման լիցենզային պայմանագրերի կնքման կարգը և պայմանագրի օրինակելի ձևը հաստատելու մասին» համատեղ հրամանի ընդունում: Բացի այդ, «Ընդերքի մասին» ՀՀ օրենսգրքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի 14-րդ կետով ընդերքի օգտագործման և պահպանության բնագավառում ՀՀ կառավարության իրավասությանն է վերապահված ընդերքօգտագործման պայմանագրերի օրինակելի ձևերի սահմանումը: Այսինքն, նախարարների համատեղ հրամանով կարգավորվել է ՀՀ կառավարության իրավասությանը վերապահված խնդիր: Նման հարաբերության կարգավորումն անհատական իրավական ակտով հակասում է նաև «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի մի շարք դրույթներին: Մասնավորապես, «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն իրավական ակտը համարվում է նորմատիվ, եթե պարունակում է թեկուզ մեկ իրավական նորմը: Նույն հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն իրավական նորմն օրենքով սահմանված կարգով` ՀՀ ժողովրդի, ՀՀ պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների` իրենց լիազորությունների շրջանակում ընդունած վարքագծի կանոնն է, որն ունի ժամանակավոր կամ մշտական բնույթ, նախատեսված է մեկանգամյա կամ բազմակի կիրառման համար և պարտադիր է անորոշ կամ որոշակի (բայց ոչ անհատական) անձանց համար: Փաստորեն, իր բնույթով հանդիսանալով նորմատիվ (այլ` ոչ թե

անհատական) իրավական ակտ՝ համատեղ հրամանը կարող էր ուժի մեջ մտնել միայն ՀՀ արդարադատության նախարարությունում պետական-իրավական փորձաքննություն անցնելուց և պետական գրանցում ստանալուց հետո: «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 46-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն օրենքով սահմանված կարգով չհրապարակված կամ ուժի մեջ չմտած նորմատիվ իրավական ակտերն իրավաբանական ուժ չունեն (իրավական հետևանքներ չեն առաջացնում և իրավահարաբերությունների կարգավորման համար իրավական հիմք չեն):

Հաշվի առնելով, որ ընդունման պահին «Հանքարդյունահանման լիցենզային պայմանագրերի կնքման կարգը և օրինակելի ձևը հաստատելու մասին» նախարարների համատեղ հրամանը հակասել է «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի վերոշարադրյալ դրույթներին՝ այն ենթակա է անվավեր ճանաչման ընդունման պահից նույն օրենքի 74-րդ հոդվածի 2-րդ մասի ուժով: Շարադրվածը հիմնավորվում է նաև ՀՀ արդարադատության նախարարի 15.05.2008թ. թիվ 165 գրությամբ:

Վերը նշված հիմնավորմամբ անվավեր ճանաչման է ենթակա նաև ՀՀ բնապահպանության նախարարի 23.01.2005թ. «Ընդերքն օգտակար հանածոների շահագործման նպատակով ուսումնասիրության լիցենզային պայմանագրի օրինակելի ձևը հաստատելու մասին» թիվ 193-Ա հրամանը:

«Հանքարդյունահանման նպատակով ընդերքօգտագործման լիցենզային պայմանագրի» օրինակելի ձևի և վերջինիս հիման վրա կնքված պայմանագրերի մի շարք կետերի խախտումն առկա է բոլոր ուսումնասիրված փաթեթներում: Մասնավորապես,

- լիազոր մարմնի (ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարության) կողմից մեկամսյա ժամկետում հանձնման-ընդունման ակտով (որը պետք է հանդիսանար պայմանագրի հավելված) լիցենզառուին համապատասխան հանքավայրի տրամադրումը (5.2.1 կետ),
- լիցենզառուի կողմից յուրաքանչյուր տարի մինչև դեկտեմբերի 20-ը հաջորդ տարվա տարեկան լեռնային աշխատանքների զարգացման ծրագրերը Լիազոր մարմնի՝ ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարության հաստատմանը ներկայացնելը (5.4.5 կետ, որը հակասում է ՀՀ բնապահպանության նախարարության կանոնադրության 8-րդ կետի ը) ենթակետին, համաձայն որի ՀՀ բնապահպանության նախարարությանն է վերապահված օգտակար հանածոների հանքավայրերի շահագործման

նախագծերին համապատասխան ամենամյա լեռնային աշխատանքների զարգացման պլանների սահմանված կարգով հաստատումը),

- լիցենզառուի կողմից պայմանագրի գործողության ամբողջ ժամանակահատվածում, ելնելով այն հանգամանքից, որ իր կողմից կատարվող աշխատանքները առավել վտանգավորության աղբյուր են, հանքարդյունահանման աշխատանքների ընթացքում հետևյալ ռիսկերի ապահովագրությունը.

ա) հանքարդյունահանման աշխատանքների ընթացքում կամ դրա հետևանքով երրորդ անձի գույքին հասցված վնաս,

բ) հանքարդյունահանման աշխատանքների ընթացքում կամ դրա հետևանքով քաղաքացիների, այդ թվում՝ նաև հանքարդյունահանման աշխատանքների հետ անմիջականորեն չկապված քաղաքացիների կյանքին կամ առողջությանը հասցված վնաս,

գ) հանքարդյունահանման աշխատանքների ընթացքում կամ դրանց հետևանքով շրջակա միջավայրին հասցված վնաս,

դ) հանքարդյունահանման աշխատանքների ընթացքում կամ դրանց հետևանքով իր կողմից շրջակա միջավայրին պատճառված վնասի արդյունքում երրորդ անձի գույքին, կյանքին կամ առողջությանը պատճառված վնաս (5.4.9 կետ):

Ըստ «Հանքարդյունահանման նպատակով ընդերքօգտագործման լիցենզային պայմանագրի կնքման կարգ»-ի 3-րդ կետի, ի թիվ լիազոր մարմիններ ներկայացվող մի շարք փաստաթղթերի, նախատեսվել է լիցենզառուի կողմից շրջակա միջավայրի պահպանության դրամագլխի հատկացումների վերաբերյալ տեղեկանք ներկայացնել ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարություն: Ուսումնասիրված բոլոր փաթեթներում բացակայում է նշված տեղեկանքը. նույն համատեղ հրամանով հաստատված «Հանքարդյունահանման նպատակով ընդերքօգտագործման լիցենզային պայմանագրի օրինակելի ձև»-ի «Հանքավայրի լեռնաերկրաբանական և բնապահպանական պայմանները» հավելվածով ամրագրվել է դրամագլխին նախնական հատկացման կատարման պահանջ՝ պայմանագրի ստորագրումից հետո՝ մեկ ամսվա ընթացքում:

ՀՀ կառավարության 2003 թվականի ապրիլի 10-ի՝ «Ընդերքի օգտագործման և պահպանության բնագավառում լիազորված պետական մարմիններ սահմանելու, դրանց

իրավասությունները սահմանազատելու և Օրենսգրքի ու «Կոնցեսիայի մասին» ՀՀ օրենքի կիրարկումն ապահովող միջոցառումների մասին» թիվ 385-Ն որոշման 4-րդ կետով սահմանվել է, որ ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարությունը հանքարդյունահանման լիցենզառուի և հանքարդյունահանման հատուկ լիցենզառուի հետ «Ընդերքի մասին» ՀՀ օրենսգրքի 11-րդ հոդվածի 2-րդ մասով և «Կոնցեսիայի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 6-րդ մասով նախատեսված ընդերքօգտագործման լիցենզային պայմանագիրը կնքում է ՀՀ բնապահպանության նախարարության հետ: Որոշումն ուժի մեջ է մտել 2003 թվականի մայիսի 5-ից: ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից, անտեսելով նշված պահանջը, շարունակվել է «Հանքավայրից պինդ օգտակար հանածոների արդյունահանման նպատակով ընդերքի տրամադրման և օգտագործման մասին» երկկողմ պայմանագրերի կնքումը՝ «Վարդաշենի հանք» ՍՊԸ-ի հետ՝ 01.08.2003 թվականին (սահմանված կարգի խախտմամբ կնքված պայմանագրով ընկերությունը աշխատել է մինչև 23.05.2005 թվականի եռակողմ պայմանագրի կնքումը), Արս-ընդ-Կար ՍՊԸ-ի հետ, «Կվարց» ԱԿ-ի հետ՝ 22.12.2003 թվականին ՀՎ-Շ-13/157 և ՀՎ-Շ-13/159 արտոնագրերի հիման վրա կնքվել են թիվ 351 և 352 պայմանագրերը (սահմանված կարգի խախտմամբ կնքված պայմանագրերով հանքարդյունահանման աշխատանքները կատարվել են մինչև համապատասխանաբար 2005 և 2006 թվականներին պայմանագրերի եռակողմ կարգով վերակնքումը):

ՀՀ բնապահպանության, ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարությունների կողմից խախտվել է՝

- *ՀՀ կառավարության 10.04.2003թ. թիվ 385-Ն որոշման 4-րդ կետի պահանջը, համաձայն որի ընդերքօգտագործման լիցենզային պայմանագիրը պետք է կնքեր ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարությունը՝ ՀՀ բնապահպանության նախարարության հետ:*

3.3. Օգտակար հանածոների արդյունահանման հետ չկապված ստորերկրյա կառույցների ստեղծման նպատակով ընդերքօգտագործման մասին

ՀՀ կառավարության 28.08.2003թ. թիվ 1089-Ն որոշման համաձայն օգտակար հանածոների արդյունահանման հետ չկապված ստորերկրյա կառույցների ստեղծման (շինարարություն և շահագործում) նպատակով ընդերքօգտագործումն իրականացվում է լիցենզիայի հիման վրա՝ բացառությամբ իրավաբանական

անձանց ու քաղաքացիների կողմից իրենց հատկացված հողամասերի սահմաններում (անկախ սեփականության ձևից) սեփական տնտեսական և կենցաղային կարիքները բավարարելու նպատակով կատարվող ստորերկրյա կառույցների շինարարության: Ընդերքօգտագործման լիցենզիան տրամադրում է ՀՀ բնապահպանության նախարարությունը՝ ընդերքօգտագործման նախագծի առկայության դեպքում: ***Նույն որոշման համաձայն ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարը, ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարը, ՀՀ էներգետիկայի նախարարը, ՀՀ կապի և տրանսպորտի նախարարը, ՀՀ քաղաքաշինության նախարարը եռամսյա ժամկետում ՀՀ բնապահպանության նախարարություն պետք է ներկայացնեն օգտակար հանածոների արդյունահանման հետ չկապված ստորերկրյա կառույցների մասին իրենց տնօրինման տակ գտնվող տեղեկատվությունը: Սակայն ՀՀ բնապահպանության նախարարություն որևէ տեղեկատվություն չի ներկայացվել:***

Համաձայն Օրենսգրքի 50-րդ հոդվածի՝ օգտակար հանածոների արդյունահանման հետ չկապված ստորերկրյա կառույցների շինարարության և շահագործման նպատակով տրամադրված ընդերքի տեղամասերը սահմանված կարգով ենթակա են հաշվառման մեկ միասնական ֆոնդում: ***ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարություն նախագծի փորձաքննության որևէ դիմում չի ներկայացվել և ըստ ՀՀ բնապահպանության նախարարության տեղեկանքի՝ Երևան քաղաքի տարածքում ոչ մի ստորերկրյա կառույց հաշվառված չէ:***

ՀՀ կառավարության 20.04.1994թ. թիվ 179 որոշման համաձայն ՀՀ պարենի և մթերումների նախարարության հաշվեկշռից, ՀՀ առողջապահության նախարարության հաշվեկշիռ հանձնման-ընդունման ակտով հանձնվել է Ավանի աղի հանքի արևմտյան թևի մինուս 235 մ հորիզոնի ստորգետնյա աղաշերտերի փորվածքները 4841 քմ մակերեսով: Ստորերկրյա տարածքը հաշվառվում է ՀՀ առողջապահության նախարարության «Հանրապետական անձավաբուժական կենտրոն» ՓԲԸ հաշվեկշռում, որի շահագործման համար հիմք է հանդիսացել ՀՀ առողջապահության նախարարության կողմից տրված Կ-XX 000468 լիցենզիան՝ անձավաբուժական և այլ բժշկական օգնության և սպասարկման համար:

Ըստ ընկերության 23.05.2008թ. թիվ 17 տեղեկանքի «Հանրապետական անձավաքուժական կենտրոն» ՓԲԸ ընդերքի օգտագործման համար երբևէ պետական տուրք չի մուծել և բացի ՀՀ կառավարության վերոհիշյալ որոշումից ընդերքօգտագործման այլ հիմնավորում չունի:

Համաձայն Օրենսգրքի 32-րդ հոդվածի, ինչպես նաև ՀՀ կառավարության 28.08.2003թ. 1089-Ն որոշման, ՀՀ տարածքում օգտակար հանածոների արդյունահանման հետ չկապված ստորերկրյա կառույցների ստեղծման (շինարարության և շահագործման) նպատակով ընդերքօգտագործումն իրականացվում է լիցենզիայի հիման վրա: Ընդերքօգտագործման լիցենզիան տրամադրում է ՀՀ բնապահպանության նախարարությունը:

«Հանրապետական անձավաքուժական կենտրոն» ՓԲԸ գործում է առանց լիցենզիայի և հաշվառված չէ ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից:

IV. Ընդերքօգտագործման վճարների հաշվառման և հավաքագրման մասին

Ընդերքօգտագործման հետ կապված վճարները կարգավորվում են Օրենսգրքով, «Կոնցեսիայի մասին», «Բնապահպանական և բնօգտագործման վճարների մասին» ՀՀ օրենքներով, ինչպես նաև ՀՀ կառավարության որոշումներով:

Բնօգտագործման վճարները հաշվարկվում են ՀՀ կառավարության 30.12.1998թ. թիվ 864 որոշման համաձայն, ըստ որի, եթե իրացվել է ոչ թե օգտակար հանածո, այլ՝ դրա օգտագործման արդյունքում ստացված արտադրանքը, կիրառվում են հաստատագրված դրույքաչափեր: Եթե իրացվել է օգտակար հանածո, հաշվարկը կատարվում է՝ հիմք ընդունելով իրացման փաստացի գինը և մարված պաշարի տոկոսով արտահայտված դրույքաչափը:

ՀՀ կառավարության կողմից դրույքաչափերի վերջին փոփոխությունը կատարվել է 31.03.2005թ. թիվ 445-Ն որոշմամբ, որը չի համապատասխանում ներկայիս շուկայական գներին:

Համաձայն ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային պետական ծառայության կողմից ներկայացված տեղեկանքի՝ Երևան քաղաքի տարածքի 23 լիցենզիաներ ունեցող 18 կազմակերպություններից 14-ի կողմից 2006թ. համար

բնօգտագործման վճար է հաշվարկվել 46,935.5 հազ. դրամ: Փաստացի վճարվել է 44,372.9 հազ. դրամ, պարտքը կազմում է 2,562.6 հազ. դրամ: Այդ կազմակերպությունների կողմից 2007թ. համար բնօգտագործման վճար է հաշվարկվել 51,527.4 հազ. դրամ: Փաստացի վճարվել է 50,729.6 հազ. դրամ, պարտքը կազմում է 797.8 հազ. դրամ: Չորս կազմակերպություններ՝ «Ուրցաքար», «Ամելիա Մայնինգ Քամփին», «Արս ընդ Կար» և «Հանքարդ» ընկերությունները գործունեություն չեն ծավալել:

Ստուգմամբ արձանագրվել են կազմակերպությունների կողմից կատարված բնօգտագործման վճարների սխալ հաշվարկներ, ներկայացված հաշվետվությունների անհամապատասխանության, սահմանված ծավալների չափաքանակների գերազանցման փաստեր, ապօրինի հանքահագործման դեպքեր, ինչպես նաև մարկշեղերական չափագրումների արդյունքներով հայտնաբերված չհաշվառված արդյունահանված ծավալներ, որոնց համար կազմվել են համապատասխան արձանագրություններ և հաշվարկվել լրացուցիչ վճարման ենթակա բնօգտագործման վճարներ՝ 78,487.2 հազ. դրամի չափով (հավելված 3): Այսպես՝

- «Վարդաշենի հանք», «Մաժեստիկ», «Գյուղշինապասարկում», «Գիկար» ընկերությունների և «Հագրավարդ» արտադրական կոոպերատիվի կողմից 2006 և 2007թթ. համար բնօգտագործման վճարները հաշվարկելիս սխալ են կիրառվել ՀՀ կառավարության 30.12.1998թ. թիվ 864 որոշման 4-րդ բաժնի 2-րդ կետով հաստատված մարված պաշարի համար սահմանված դրույքաչափերը, որի արդյունքում՝ ՀՀ պետական բյուջե պակաս է հաշվարկվել և վճարվել 14,571.9 հազ. դրամ (հավելված 4):

- «Շինֆորում», «Իքս-Իգրեկ», «Մաժեստիկ», «Երևանյան բազալտ», «Գիկար» ընկերությունների կողմից ՀՀ բնապահպանության նախարարություն ներկայացված 2006 և 2007թթ. համար «Օգտակար հանածոների պաշարների հաշվեկշիռ» (5-ՕՀՊՀ) տարեկան հաշվետվությունների և եռամսյակային հաշվարկ-հաշվետվությունների համադրմամբ արձանագրվել են տարբերություններ: 5-ՕՀՊՀ հաշվետվությամբ կազմակերպությունների կողմից ցույց տրված մարված պաշարների ծավալը գերազանցում է հաշվարկ-հաշվետվություններում արտացոլված և բնօգտագործման վճարով հարկված ծավալներին: Արձանագրված

տարբերությունների համար հաշվարկվել է լրացուցիչ բնօգտագործման վճար և համաձայն «Բնապահպանական և բնօգտագործման վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածի 6-րդ կետի, որպես «թաքցված կամ պակաս ցույց տրված վճարի գումար» 50% տուգանքի կիրառմամբ բնօգտագործման վճարը կազմել է 7,242.1 հազ. դրամ (հավելված 5): Փաստացի արձանագրված ծավալների համար առաջանում են նաև հարկային պարտավորություններ՝ իրացման շրջանառության մասով:

- Հաշվարկ-հաշվետվությունը ՀՀ բնապահպանության նախարարության հաստատումից հետո ներկայացվում է ՀՀ ԿԱ հարկային պետական ծառայություն, իսկ 5-ՕՀՊՀ տարեկան հաշվետվությունը՝ միայն ՀՀ բնապահպանության նախարարության «Երկրաբանական ֆոնդ» ՊՈԱԿ, որի հետևանքով չի կատարվում հաշվետվությունների համադրում և գործընթացը չի վերահսկվում: Նպատակահարմար է 5-ՕՀՊՀ տարեկան հաշվետվությունը ներկայացնել նաև ՀՀ ԿԱ հարկային պետական ծառայություն:

- 2006թ. 1-ին, 2-րդ և 3-րդ եռամսյակների համար ՀՀ բնապահպանության նախարարություն ներկայացված հաշվարկ-հաշվետվությունների ստուգմամբ արձանագրվել է «Կվարց» ԱԿ, «Գրանիտ» ՍՊԸ, «Վարդաշենի հանք» ՍՊԸ, «Արդիբաշ» ՍՊԸ, «Գաջ» ՍՊԸ, «Գյուղշինսպասարկում» ՍՊԸ կողմից լիցենզային պայմանագրով օգտակար հանածոյի մարված պաշարների սահմանված չափաքանակներից ավելի մարում, որի համար համաձայն «Բնապահպանական և բնօգտագործման վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածի 2-րդ կետի բ) ենթակետի մինչև 2006թ. հոկտեմբերը պետք է հաշվարկվեր բնօգտագործման վճար՝ չափաքանակը գերազանցող մասի համար դրույքաչափի հնգապատիկով: Լիազոր մարմինների կողմից վերոհիշյալ պահանջի նկատմամբ հսկողության իրականացման դեպքում ՀՀ պետական բյուջե կարող էր վճարվել 17,468.5 հազ. դրամ (հավելված 6):

- «Գյուղշինսպասարկում» ՍՊԸ և «Հազրավարդ» ԱԿ հանքարդյունահանման տեղամասերում իրականացված մարկշեյդերական չափագրումներով արձանագրվել են օգտակար հանածոյի մարված պաշարների թաքցված ծավալներ, որոնց համար բնօգտագործման վճարներ չեն հաշվարկվել և չեն վճարվել: «Բնապահպանական և բնօգտագործման վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածի 6-րդ կետի համաձայն, թաքցված մարված պաշարի համար՝

50% տուգանքի կիրառմամբ ընդամենը ենթակա է ՀՀ պետական բյուջե լրացուցիչ գանձման՝ 7,630.3 հազ. դրամ (հավելված 7): Փաստացի արձանագրված ծավալների համար առաջանում են նաև հարկային պարտավորություններ՝ իրացման շրջանառության մասով:

- «Կվարց» ԱԿ և «Հանքարդ» ՍՊԸ չունենալով հանքային իրավունք շահագործվող հանքավայրի նկատմամբ՝ 2006 և 2007թթ. ընթացքում ապօրինի շահագործել են տվյալ հանքավայրերը, որտեղից մարվել է 36613 խմ բազալտի պաշար և 8642 խմ գիպսակավի պաշար: Չնայած այն հանգամանքին, որ մարված պաշարները արտացոլվել են «Կվարց» ԱԿ իրացման շրջանառությունում, այնուամենայնիվ, համաձայն «Բնապահպանական և բնօգտագործման վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածի 5-րդ կետի 2-րդ ենթակետի՝ ընդերքօգտագործման պայմանագիր չունենալու դեպքում մարված պաշարի ծավալը հարկվում է դրույքաչափի հնգապատիկով: «Դելտա-Ֆրագմենտ» ՍՊԸ թիվ 242 պայմանագրով տրամադրված 16.4 հազ. խմ օգտակար հանածոյի հաշվեկշռային պաշարը 31.12.2007թ. դրությամբ ամբողջությամբ մարվել է, սակայն պայմանագրով տրամադրված պաշարից ավելի մարվել է 1078 խմ օգտակար հանածոյի պաշար:

Օրենքի պահանջը չկատարելու՝ առանց պայմանագրի հանքավայրը շահագործելու համար ընդամենը հաշվարկվել է 31,574.5 հազ. դրամ բնօգտագործման վճար, որը ենթակա է գանձման ՀՀ պետական բյուջե (հավելված 8):

- 2006թ.-ի համար «Վարդաշենի հանք» ՍՊԸ մարված պաշարների հաշվարկ-հաշվետվությամբ ներկայացրել է 10907 խմ բազալտի շինաքար, որի համար 200 դրամ դրույքաչափով բնօգտագործման վճար է հաշվարկել և ՀՀ պետական բյուջե վճարել 2,181.4 հազ. դրամ: ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային պետական ծառայության ստուգման ժամանակ (ակտ՝ թիվ 1025951 16.04.2007թ.) մարված պաշարի ծավալը դիտվել է որպես բալաստային հումք՝ 30 դրամ բնօգտագործման դրույքաչափով և ծախսերից նվազեցվել է (կազմակերպությանն է վերադարձվել) բնօգտագործման վճարը՝ 1,853.0 հազ. դրամի չափով, համապատասխանաբար ավելացվել է հարկվող շահույթը: Արդյունքում՝ ՀՀ պետական բյուջե է գանձվել ընդամենը 592.9 հազ. դրամ (շահութահարկը՝ տուգանքների կիրառմամբ): ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային պետական

ծառայությունը հաշվի չի առել պայմանագրով և հանքարդյունահանման նախագծով սահմանված հանքավայրի շահագործման պայմանները, ըստ որի օգտակար հանածոյի ելքը նշված է բազալտի բլոկ՝ երեսապատման սալիկի արտադրության համար (դրույքաչափը 300 դրամ), որին համապատասխան բնօգտագործման վճարը կկազմեր 3,272.1 հազ. դրամ:

V. Ընդերքօգտագործման տեղամասերի շահագործման արդյունավետության մասին

Համաձայն «Կոնցեսիայի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 2-րդ կետի լիազորված մարմնի խնդիրն է հանքարդյունահանման արդյունավետ իրականացման ապահովումը:

Ըստ ՀՀ բնապահպանության նախարարություն ներկայացված հաշվարկ-հաշվետվությունների և 5-ՕՀՊՀ տարեկան հաշվետվությունների՝ 2005, 2006 և 2007թթ. «Արս ընդ Կար» և «Գաջ» (առաջին հանքամարմնի տեղամաս) ընկերություններին հատկացված ընդերքի տեղամասերից արդյունահանում չի կատարվել, իսկ «Գաջեգործ» ՓԲԸ-ի Սարի թաղի բազալտի և գիպսատար կավի տեղամասերից արդյունահանված ծավալները պակաս են եղել պայմանագրով նախատեսված նվազագույն չափաքանակներից:

Ըստ «Կոնցեսիայի մասին» ՀՀ օրենքի 32-րդ հոդվածի և լիցենզային պայմանագրի 10.6 կետի՝ եթե լիցենզառուն ոչ պակաս, քան երեք տարվա ընթացքում չի կարողացել իրականացնել հանքարդյունահանման աշխատանքներն իր հանքարդյունահանման նախագծին համապատասխան, և այդ ընթացքում արդյունահանել է սահմանված չափաքանակի 50%-ից պակաս, ապա այդ դեպքում տվյալ տեղամասի հանքային իրավունքը լիազոր մարմնի կողմից պետք է դադարեցվի:

Վերոհիշյալ չորս հանքային տեղամասերի համար ընկերությունների հանքարդյունահանման լիցենզային իրավունքի դադարեցման գործընթացը լիազոր մարմնի կողմից մինչև օրս չի իրականացվել:

Առանց պայմանագրի ընդերքօգտագործման փաստեր են արձանագրվել «Կվարց» ԱԿ, «Հանքարդ» ՍՊԸ, ինչպես նաև «Արս ընդ Կար» ՍՊԸ-ին տրամադրված ընդերքի տեղամասում, պայմանագրով տրամադրված պաշարից ավելի է արդյունահանվել «Դելտա ֆրագմենտ» ՍՊԸ կողմից, արձանագրվել է առանց լիցենզիայի ընդերքօգտագործում «Ավանի աղի կոմբինատ» ՓԲԸ տարածքում գործող «Հանրապետական անձավաբուժական կենտրոն» ՓԲԸ կողմից:

Խախտվել է Օրենսգրքի 51-րդ՝ «Ընդերքի պահպանության հիմնական պահանջները» հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետը, համաձայն որի ընդերքի պահպանության հիմնական պահանջներից է ընդերքօգտագործման տրամադրման սահմանված կարգի պահպանումը և ընդերքի ինքնակամ օգտագործման արգելումը:

VI. Ընդերքօգտագործման նպատակով հողամասերի տրամադրման մասին

Համաձայն ՀՀ հողային օրենսգրքի 13-րդ հոդվածի 6-րդ մասի՝ օգտակար հանածոների արդյունահանման համար հողամասերը տրամադրվում են ընդերքի օգտագործման իրավունքը հաստատող փաստաթղթերին համապատասխան: Նույն օրենսգրքի 54-րդ հոդվածի համաձայն հողամասերի նկատմամբ քաղաքացիների և իրավաբանական անձանց սեփականության, օգտագործման, գրավի իրավունքը, հիփոթեքը, սերվիտուտները, ինչպես նաև օրենքով նախատեսված այլ գույքային իրավունքները ծագում են պետական գրանցման պահից:

Երևան քաղաքի տարածքում ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարության կողմից 2007թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հատկացված քսաներեք հանքարդյունահանման լիցենզիաներով հողօգտագործման իրավունքի վերաբերյալ օրենսդրությամբ պահանջվող գործընթացն իրականացրել և անշարժ գույքի վարձակալության իրավունքի գրանցման վկայական են ստացել «Ավանի աղի կոմբինատ» ՓԲԸ-ն, «Երևանյան բազալտ» ՍՊԸ-ն, «Վարդաշենի հանք» ՍՊԸ-ն, «Հազրավարդ» ԱԿ-ն, «Իքս-Իգրեկ» ՍՊԸ-ն (մասամբ, քանի որ լեռնահատկացումով տրամադրվել է 6.87 հա, իսկ հողի օգտագործման իրավունքը տրամադրվել է 5.383 հա մակերեսի համար), «Գաջ» ՓԲԸ-ն (մասամբ, քանի որ հողամասի օգտագործման իրավունք տրամադրվել է 2-րդ հանքամարմնի տեղամասի մի մասի նկատմամբ՝ 4.4 հա մակերեսով: Նույն տեղամասի Կոտայքի մարզի տարածքում գտնվող 6.058 հա և

ընկերության կողմից շահագործվող 1-ին հանքամարմնի 4.5 հա տարածքների նկատմամբ հողհատկացումներ չկան):

Մի շարք ընդերքօգտագործողներ («Արս Ընդ Կար» ՍՊԸ, «Կվարց» ՍՊԸ, «Հանքարդ» ՍՊԸ) ընդերքօգտագործման՝ օրենսդրությամբ պահանջվող բոլոր փաստաթղթերը ձեռք բերելու արդյունքում դիմել են Երևանի քաղաքապետարան՝ հողօգտագործման իրավունքի ձևակերպման նպատակով, սակայն մերժվել են՝ համապատասխան հողամասերը «բնակավայրի հողեր» կատեգորիայում ընդգրկված լինելու պատճառաբանությամբ: Փաստորեն՝ դրանք որպես բնակավայրերի հողեր, կարող են տրամադրվել այլ սուբյեկտների: Մինչդեռ, ՀՀ հողային օրենսգրքի 60-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն արգելվում է քաղաքացիներին և իրավաբանական անձանց սեփականության իրավունքով փոխանցել պետական և համայնքային սեփականություն հանդիսացող այն հողամասերը, որոնք պետության կողմից հաշվառված և գրանցված օգտակար հանածոների տեղադրվածություններ են:

Առանց հողօգտագործման իրավունքի ընդերքի շահագործման պարագայում Երևանի քաղաքապետի կողմից խախտվել է ՀՀ հողային օրենսգրքի 41-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետը, համաձայն որի՝ պետական լիազորված մարմինը վերահսկողություն է իրականացնում հողային օրենսդրության պահանջների կատարման նկատմամբ:

Այսպիսով, կարելի է եզրակացնել, որ ընդերքի տրամադրման գործընթացը արդյունավետ չէ, քանի որ լիցենզիայի և լեռնահատկացման ակտի տրամադրումը, լիցենզային պայմանագրի կնքումը առանց հողհատկացման իրավունքի տրամադրման չի նպաստում ոլորտի զարգացմանն ու շահագործման օրինականությանը:

VII. ՀՀ կառավարության 30.09.2004 թվականի «Հայաստանի Հանրապետության ընդերքի պահպանության և օգտագործման ոլորտի բարելավման առաջնահերթ միջոցառումների մասին» թիվ 1782-Ն որոշման կատարման վերաբերյալ

ՀՀ կառավարության 30.09.2004 թվականի «Հայաստանի Հանրապետության ընդերքի պահպանության և օգտագործման ոլորտի բարելավման առաջնահերթ միջոցառումների մասին» թիվ 1782-Ն որոշմամբ ՀՀ ընդերքի պահպանության և

օգտագործման ոլորտում արդյունավետության բարձրացման, թերությունների վերացման, օրինախախտումների կանխարգելման, ինչպես նաև իրավական դաշտի կատարելագործման նպատակով ՀՀ մարզպետներին և Երևանի քաղաքապետին հանձնարարվել է յուրաքանչյուր եռամսյակը մեկ անգամ ՀՀ բնապահպանության նախարարություն և ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարություն ներկայացել օգտակար հանաժոռների երևակումների ուսումնասիրության և հանքավայրերի շահագործման նպատակով հողհատկացման փաստաթղթերի ձևակերպման մասին ամփոփ տեղեկատվություն:

ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի նախագահին՝ յուրաքանչյուր եռամսյակը մեկ անգամ ՀՀ բնապահպանության նախարարություն և ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարություն ներկայացնել օգտակար հանաժոռների հանքավայրերի շահագործման նպատակով գույքային իրավունքների պետական գրանցման մասին ամփոփ տեղեկատվություն, ՀՀ բնապահպանության նախարարություն ներկայացնել օգտակար հանաժոռների երևակումների ուսումնասիրության նպատակով գույքային իրավունքի պետական գրանցման մասին ամփոփ տեղեկատվություն:

ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարին հանձնարարվել է յուրաքանչյուր եռամսյակը մեկ անգամ ՀՀ բնապահպանության նախարարություն, ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային պետական ծառայություն, ՀՀ մարզպետներին և Երևանի քաղաքապետին ներկայացնել հանքավայրերի շահագործման նպատակով հանքարդյունահանման լիցենզիաների (հատուկ լիցենզիաների) տրամադրման և լեռնահատկացման ակտերի ձևակերպման մասին ամփոփ տեղեկատվություն:

ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային պետական ծառայության պետին հանձնարարվել է յուրաքանչյուր եռամսյակը մեկ անգամ ամփոփել ընդերքօգտագործող կազմակերպությունների կողմից բնօգտագործման վճարների, օրենքով սահմանված դեպքերում՝ ռոյալթիների վճարումների մասին տեղեկատվությունը և 10 օրվա ընթացքում ներկայացնել ՀՀ բնապահպանության նախարարություն ու ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարություն:

ՀՀ բնապահպանության նախարարին ու ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարին հանձնարարվել է իրենց իրավասությունների

սահմաններում վերլուծել վերը նշված եռամսյակային տեղեկատվությունները և մեկամսյա ժամկետում ՀՀ կառավարություն ներկայացնել ամփոփ տեղեկանք, ինչպես նաև յուրաքանչյուր եռամսյակը մեկ անգամ ռոյալթիների (բնօգտագործման վճարի) հաշվարկման համար հիմք հանդիսացող տեղեկատվությունը ներկայացնել միմյանց և ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային պետական ծառայություն:

Ըստ ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարությունում ստացված տեղեկատվության ՀՀ կառավարության 30.09.2004 թվականի թիվ 1782 որոշման հանձնարարականը չի կատարվել ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի և Երևանի քաղաքապետի կողմից:

VIII. Ընդերքօգտագործման ոլորտում կառավարման արդյունավետության վերաբերյալ

1. Ընդերքօգտագործման ոլորտում մեկ միասնական մարմնի միջոցով քաղաքականության իրականացման վերաբերյալ

Քննարկվող ուսումնասիրությունները հանգեցրել են այն վերլուծությանը, որ ոլորտում տարբեր լիազոր մարմինների առկայության պայմաններում գործնականում անիրագործելի է դարձել հետևյալ կարևորագույն խնդիրների լուծումը.

ա/ բոլոր հանքային իրավունքների (ուսումնասիրության և ուսումնասիրության հատուկ, հանքարդյունահանման և հանքարդյունահանման հատուկ լիցենզիաներ) միասնական գրանցամատյանի վարումը,

բ/ Հանրապետությունում օգտակար հանածոների շահագործման նպատակով ուսումնասիրության և արդյունահանման ենթակա ընդերքի բոլոր տեղամասերի վերաբերյալ ամբողջական տեղեկատվական բազայի ստեղծումը.

գ/ Երկրաբանական ուսումնասիրության և հանքավայրերի շահագործման նախագծերի փորձաքննության իրականացման միասնական նորմատիվ պահանջների ամրագրումն ու փորձաքննության իրականացման միասնական համակարգի ներդրումը.

դ/ Արդյունավետ վերահսկողության իրականացումը միասնական համակարգի միջոցով:

Ընդերքօգտագործման ոլորտի կառավարման արդյունավետության բարձրացման նպատակով օրակարգային է մեկ պատուհանի սկզբունքով հանքային իրավունքների տրամադրումը և վերջինիս համապատասխան օրենսդրական փոփոխությունների փաթեթի մշակումը:

2. Հողհատկացման խնդրի վերաբերյալ

Առկա խոչընդոտները վերացնելու նպատակով առաջարկվում է ՀՀ հողային օրենսգրքում ընդերքօգտագործման համար հողհատկացման իրավահարաբերությունների առավել հստակեցում, մասնավորապես.

ա/ ամրագրել դրույթ ընդերքի ուսումնասիրության և արդյունահանման նպատակով հողհատկացման նախնական համաձայնության տրման և նախնական համաձայնություն ունեցողին տվյալ տարածքը պարտադիր տրամադրելու վերաբերյալ, որը հիմք կհանդիսանա նախագծերի փորձաքննության և հաստատման ժամանակահատվածում տվյալ հողամասը այլ նպատակով այլ դիմողի չտրամադրելու համար,

բ/ ավելացնել դրույթ ընդերքօգտագործման լիցենզային պայմանագրերը հողօգտագործման պայմանագրերի հիմք հանդիսանալու և պարտադիր լեռնահատկացման սկստով նախատեսված սահմաններով հողօգտագործման պայմանագիր կնքելու վերաբերյալ, ինչպես նաև հողամասի նպատակային նշանակության փոփոխության դեպքում համապատասխան որոշումն ընդունելուց հետո հողօգտագործման պայմանագրի պարտադիր կնքման վերաբերյալ:

3. Պետական երկրաբանական վերահսկողության վերաբերյալ

Ընդերքօգտագործման ոլորտի օրենսդրության կատարելագործման համատեքստում օրակարգային ենք համարում «Պետական երկրաբանական վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենքի նախագծի մշակումը, ինչպես նաև համապատասխանաբար «Բնապահպանական վերահսկողության մասին» 2005 թ. ապրիլի 11-ի օրենքում փոփոխությունների կատարումը՝ վերջինիս կարգավորման առարկան կենտրոնացնելով շրջակա միջավայրի անվտանգության առաջնայնության

սկզբունքի վրա: Այս առումով առաջարկվում է մշակել բնապահպանական և ընդերքաբանական պետական վերահսկողության համակարգերի հստակ տարանջատման սխեմա, ձևավորել պետական ընդերքաբանական տեսչական համակարգ, իսկ վերջինիս կազմում՝ հզոր մարկշեղերական ծառայություն:

4. Արտադրանքի բաժանման պայմանագրերի վերաբերյալ

Համաձայն Օրենսգրքի 22-րդ հոդվածի 2-րդ կետի՝ *հանքարդյունահանման լիցենզային պայմանագիրը կարող է ընդերքօգտագործումը նախատեսել արտադրանքի բաժանման հիմունքներով:* Արտադրանքի բաժանման հիմունքներով տրամադրվող ընդերքի տեղամասերի ցանկը հաստատում է ՀՀ կառավարությունը:

Արտադրանքի բաժանման հիմունքները ամրագրված են միայն ՀՀ կառավարության 10.04.2003 թ. N 385-Ն որոշման 2.1 կետով, որը սահմանում է.

«Նավթի, գազի ու երկրաջերմային էներգետիկայի բնապաշարների շահագործման, այդ թվում՝ արտադրանքի բաժանման հիմունքներով լիազոր մարմին ճանաչել ՀՀ էներգետիկայի նախարարությունը»:

Վերը նշված դրույթը Հայաստանի Հանրապետությունում ընդերքօգտագործման որևէ պայմանագրում ամրագրված չէ, հետևաբար *քննարկման առարկա է օգտակար հանածոների արդյունահանման պայմանագրերում արտադրանքի բաժանման հիմունքների ամրագրումը:*

5. Օգտակար հանածոների հանքավայրերի երկրաբանատնտեսագիտական գնահատման վերաբերյալ.

Օրենսգրքի 27-րդ հոդվածի համաձայն օգտակար հանածոների հանքավայրերի երկրաբանատնտեսագիտական գնահատումը կատարվում է ընդերքօգտագործողի միջոցների հաշվին՝ ՀՀ կառավարության սահմանած կարգով:

ՀՀ կառավարության կողմից 29.12.2005 թ. ընդունված «Օգտակար հանածոների հանքավայրերի երկրաբանատնտեսագիտական գնահատման կարգը հաստատելու մասին» թիվ 2306-Ն որոշմամբ սահմանվել է, որ հանքավայրի

գնահատումը կատարվում է դրա շահագործման առավել արդյունավետ եղանակների, տեխնոլոգիաների ու տեխնիկական միջոցների ընտրության, կապիտալ ներդրումների, շահագործական ծախսերի, եկամուտների, շահույթի և այլ հիմնական տեխնիկատնտեսական ցուցանիշների կանխատեսման միջոցով: Միևնույն ժամանակ, սահմանվել է, որ հանքավայրի գնահատումն իրականացվում է դրա երկրաբանական ուսումնասիրության և շահագործման ընթացքում, ինչպես նաև հանքարդյունահանման լիցենզիայի և լիցենզային պայմանագրի կնքման միջև ընկած ժամանակահատվածում:

Նշված համատեքստում արդիական ենք համարում շահագործվող հանքավայրերի վերագնահատման պարտադիր իրականացումը հանքավայրերի արդյունաբերական գնահատականը և կոնդիցիաների պարամետրերը ճշգրտելու, ինչպես նաև հանրապետության սոցիալ-տնտեսական ու շուկայի արդի պայմաններին, գիտության ու տեխնիկայի ներկայիս մակարդակին համապատասխանեցնելու նպատակով: Փոփոխական են նաև հանքահումքի որակին ստանդարտներով և տեխնիկական կանոնակարգերով ներկայացվող պահանջները: Բացահայտված է հանքավայրերի՝ նախկինում տրված գնահատականի անհամապատասխանությունը երկրի սոցիալ-տնտեսական և շուկայի արդի պայմաններին: Հիշատակված ՀՀ կառավարության որոշմամբ սահմանվել է, որ նշված աշխատանքները կարող են իրականացվել ինչպես լիազոր մարմնի, այնպես էլ ընդերքօգտագործողի նախաձեռնությամբ և պահանջում են օրենքով սահմանված ուսումնասիրության լիցենզիայի ձևակերպում (7-րդ կետ):

Նշվածը հակասում է Օրենսգրքի 20-րդ հոդվածի 4-րդ կետին, համաձայն որի շահագործվող ու շահագործմանը նախապատրաստվող հանքավայրերի լրահետախուզում և շահագործական հետախուզություն օգտակար հանածոների լրացուցիչ պաշարների հայտնաբերման նպատակով կատարվում է կնքված պայմանագրի հիման վրա:

Նույն հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն վերը նշված ընդերքի երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքները պետական գրանցում են ստանում այդ աշխատանքների կատարման՝ սահմանված կարգով փորձաքննություն անցած նախագծի և կնքված պայմանագրի հիման վրա: Այսինքն, օրենսգրքով չի պահանջվում ուսումնասիրության լիցենզիայի ձևակերպում:

Ելնելով վերոգրյալից՝ ՀՀ կառավարության թիվ 2306-Ն որոշման 7-րդ կետի 2-րդ պարբերությունը չի կարող գործել Օրենսգրքին հակասելու հիմքով:

ՀՀ կառավարության 09.02.1998 թ. «Պինդ օգտակար հանածոների հանքավայրերի պաշարների և կանխատեսումային ռեսուրսների դասակարգումը հաստատելու մասին» թիվ 80 որոշման 32-րդ կետի պահանջով շահագործվող հանքավայրերում /տեղամասերում/ հանքային հումքի կոնդիցիաները և պաշարները ենթակա են վերահաստատման ոչ ուշ, քան 10 տարին մեկ անգամ:

Իրավական այս պահանջի կատարումը ենթակա է վերանայման շահագործվող բազմաթիվ հանքավայրերում, երբ հանքարդյունահանման աշխատանքներն իրականացվում են հիմնականում Խորհրդային Միության ժամանակաշրջանում հաստատված պաշարներով: Հայաստանի Հանրապետության հանքարդյունաբերական համալիրի շահագործման համար հիմք է հանդիսացել Խորհրդային Միության ժամանակ կատարված որոնողահետախուզական աշխատանքների արդյունքում ստացված տեղեկատվությունը և նոր օբյեկտների բացահայտման հետ կապված աշխատանքներ գրեթե չեն իրականացվել:

ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

1. Երևան քաղաքի տարածքում հանքարդյունահանման նպատակով տրամադրված քաներեք տեղամասերից հողօգտագործման իրավունքի վերաբերյալ օրենսդրությամբ պահանջվող փաստաթղթեր առկա են միայն վեց տեղամասերի վերաբերյալ: Առանց հողօգտագործման իրավունքի ընդերքի շահագործման պարագայում Երևանի քաղաքապետի կողմից խախտվել է ՀՀ հողային օրենսգրքի 41-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետը, համաձայն որի՝ պետական լիազորված մարմինը վերահսկողություն է իրականացնում հողային օրենսդրության պահանջների կատարման նկատմամբ (հավելված 1):

2. «Հանքարդյունահանման նպատակով ընդերքօգտագործման լիցենզային պայմանագրի կնքման կարգը և օրինակելի ձևը հաստատելու մասին» ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարի և ՀՀ բնապահպանության նախարարի համատեղ հրամանը, ինչպես նաև «Ընդերքն օգտակար հանածոների շահագործման նպատակով ուսումնասիրության լիցենզային պայմանագրի օրինակելի ձևը հաստատելու մասին» ՀՀ բնապահպանության նախարարի հրամանը հակասում է «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի մի շարք դրույթներին և «Ընդերքի մասին» ՀՀ օրենսգրքին, որի ուժով նշված հրամանները ենթակա են անվավեր ճանաչման:
3. ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից պատշաճ վերահսկողություն չի իրականացվել շրջակա միջավայրի պահպանության դրամազլխի գումարների հավաքագրման և հաշվառման ուղղությամբ: Ստուգված կազմակերպություններում շրջակա միջավայրի դրամազլխի գումարների ինդեքսավորում չի կատարվել: 04.02.2008թ. դրությամբ դրամազլխին կատարված հատկացումները կազմել են 6,665.1 հազ. դրամ: **2005, 2006 և 2007թթ. համար ապառքը կազմել է 8,071.3 հազ. դրամ: Ըստ Բնապահպանության նախարարության հաշվառման դրամազլխի գումարը վճարումների արդյունքում կկազմի 40,144.4 հազ. դրամ, մինչդեռ փաստացի հաշվարկման արդյունքով այն 5,461.4 հազ. դրամով ավելի է (հավելված 2):**
4. Լիազոր մարմինների կողմից դեռևս բավարար աշխատանքներ չեն տարվում ապօրինի ընդերքօգտագործողների, ինչպես նաև օգտակար հանածոների արդյունահանված և չհաշվառված ծավալների հայտնաբերման ուղղությամբ: Կազմակերպությունների կողմից թույլ տրված բնօգտագործման վճարների սխալ հաշվարկների, ներկայացված հաշվետվությունների անհամապատասխանության, սահմանված չափաքանակների գերազանցման փաստերի, ապօրինի ընդերքօգտագործման դեպքերի, ինչպես նաև կատարված մարկշեյդերական չափագրումների արդյունքում հայտնաբերվել են չհաշվառված օգտակար հանածոների մարված պաշարներ, որոնց համար **հաշվարկված չվճարված բնօգտագործման վճարը կազմել է 78,487.2 հազ. դրամ (հավելված 3):**

5. ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարության կողմից չեն կատարվել «Տեխնիկական անվտանգության ապահովման պետական կարգավորման մասին» ՀՀ օրենքի պահանջները: Երևան քաղաքում արտադրական վտանգավոր օբյեկտ համարվող 23 ընդերքօգտագործման տեղամասերից Տեխնիկական անվտանգության ազգային կենտրոնի ռեեստրում գրանցվել են 16-ը: 7 օբյեկտների՝ «Ամելիա Մայնինգ Քամփին», «Արս ընդ Կար», «Ուրցաքար», «Գաջ» ՓԲԸ Ջրվեժի գիպսատար կավի տեղամասը, «Գաջեգործ» ՓԲԸ մեկ տեղամաս, «Կվարց» ԱԿ-ի 2-րդ և 3-րդ տեղամասերը չեն գրանցվել, որոնց դեպքում, յուրաքանչյուր տեղամասի համար նախատեսվում է տուգանք՝ նվազագույն աշխատավարձի հազարապատիկի չափով: Հինգ ընդերքօգտագործման տեղամասեր՝ «Գյուղշինսպասարկում» ՍՊԸ, «Հազրավարդ» ՍՊԸ, «Մաժեստիկ» ՍՊԸ, «Կվարց» ԱԿ-ի երկու տեղամասերը, չեն անցել 2006 և 2007թթ. տարեկան փորձաքննությունները: ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարության կողմից վարչական վարույթներ չեն իրականացվել, որի հետևանքով ***ՀՀ պետական բյուջե կարող էր գանձվել 10,000.0 հազ. դրամ տուգանք:***

6. ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարությունը տիրապետում է տեղեկատվության պետական տուրքի միայն առաջին վճարումների մասին, անտեսելով ամենամյա վճարումների իրականացման գործընթացը:

7. ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից ուսումնասիրության լիցենզիաների պայմանագրերով դրամագլխին հատկացվելիք գումարներ չեն նախատեսվել և չեն վճարվել: Երկրաբանական ուսումնասիրությունների աշխատանքների կատարման նախագծերը չեն անցել փորձաքննություն, որը հակասում է «Կոնցեսիայի մասին» ՀՀ օրենքին:

ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից «Վարդաշենի հանք», «Ավանի աղի կոմբինատ», «Արս ընդ Կար» ընկերությունների պայմանագրերում շրջակա միջավայրի պահպանության դրամագլխին հատկացումներ չեն նախատեսվել, որով խախտվել է «Կոնցեսիայի մասին» ՀՀ օրենքի 65-րդ հոդվածը և ՀՀ կառավարության 14.08.2003թ. «Շրջակա

միջավայրի պահպանության դրամագլխի օգտագործման և հատկացումների չափերի որոշման կարգը հաստատելու մասին» թիվ 1128-Ն որոշումը:

8. ՀՀ բնապահպանության նախարարության բնապահպանական պետական տեսչությունը ընդերքի օգտագործման, պահպանության և ընդերքն օգտագործման տրամադրելու սահմանված պահանջների նկատմամբ իրականացրել է անբավարար վերահսկողություն: Մի շարք հանքավայրերում առկա են հանքարդյունահանման նախագծից շեղումներ, որը, ըստ «Կոնցեսիայի մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի, էական խախտում է, սակայն պայմանագրերը ուժը կորցրած ճանաչելու, լիցենզիաների գործողությունը կասեցնելու վերաբերյալ, օրենսդրությամբ սահմանված կարգով, լիազորված մարմիններին միջնորդագրեր չի ներկայացվել:

«Բնապահպանական վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենքով և Տեսչության կանոնադրությամբ նախատեսված մի շարք գործառույթներ ընդհանրապես չեն իրականացվել:

9. «Վարդաշենի հանք», «Մաժեստիկ» «Արս ընդ Կար» և «Գաջ» ընկերությունների լիցենզային պայմանագրերով նախատեսվել էին հատուկ պայմաններ՝ պաշարների վերագնահատման վերաբերյալ: Սահմանված ժամկետում հատուկ պայմանի կատարման վերաբերյալ հսկողություն չի իրականացվել և չկատարման արդյունքում պայմանագրերը չեղյալ չեն ճանաչվել: ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից խախտվել է՝ «Ընդերքի մասին» ՀՀ օրենսգրքի 15-րդ հոդվածի 5-րդ մասը, համաձայն որի ընդերքօգտագործման իրավունքը վաղաժամկետ դադարեցվում է, իսկ պայմանագիրը լուծվում է ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով, ինչպես նաև «Ընդերքի մասին» ՀՀ օրենսգրքով սահմանված հիմքերով, եթե խախտվել են ընդերքօգտագործման պայմանագրային պարտավորությունները:

10. «Գաջ» (առաջին հանքամարմնի տեղամաս), «Գաջեգործ» (Սարի թաղի բազալտի և գիպսատար կավի տեղամասեր), «Արս ընդ Կար», ընկերությունները 2005, 2006 և 2007թթ. արդյունահանել են սահմանված չափաքանակի 50%-ից պակաս, որի դեպքում ըստ «Կոնցեսիայի մասին» ՀՀ օրենքի 32-րդ հոդվածի և լիցենզային պայմանագրի 10.6 կետի տեղամասի հանքային իրավունքը լիազոր մարմինների կողմից պետք է դադարեցվի:

Սակայն հանքարդյունահանման լիցենզիայի իրավունքի դադարեցման գործընթացը լիազոր մարմնի կողմից մինչև օրս չի իրականացվել:

11. Ընդերքն ապօրինի (առանց պայմանագրի) օգտագործվել է «Կվարց» ԱԿ, «Հանքարդ» ՍՊԸ, ինչպես նաև «Արս ընդ Կար» ՍՊԸ-ին տրամադրված ընդերքի տեղամասերում, «Դելտա ֆրագմենտ» ՍՊԸ կողմից արդյունահանումն իրականացվել է պայմանագրով տրամադրված պաշարից ավելի, արձանագրվել է առանց լիցենզիայի ընդերքօգտագործում «Ավանի աղի կոմբինատ» ՓԲԸ տարածքում գործող «Հանրապետական անձավաբուժական կենտրոն» ՓԲԸ կողմից:
12. ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից անհրաժեշտ հսկողություն չի տարվել լիցենզային պայմանագրերով տրամադրված հաշվեկշռային մարվող պաշարների և օգտակար հանածոների պաշարների հաշվեկշռի մասին 5-ՕՀՊՀ տարեկան հաշվետվությունների համապատասխանության նկատմամբ: Անհամապատասխանության փաստեր արձանագրվել են «Գաջեգործ» ՓԲԸ, «Գաջ» ՓԲԸ, «Շինֆորում» ՍՊԸ, «Հազրավարդ» ԱԿ, «Մաժեստիկ» ՍՊԸ, «Կվարց» ԱԿ փաստաթղթերում:
13. ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային պետական ծառայության ստուգման ժամանակ հաշվի չեն առնվել պայմանագրով և հանքարդյունահանման նախագծով սահմանված հանքավայրի շահագործման պայմանները («Վարդաշենի հանք» ՍՊԸ, ակտ՝ թիվ 1025951, 16.04.2007թ.):
14. Ստուգման ընթացքում նախագծերին և փորձաքննական եզրակացություններին համապատասխան տարածքների լեռնատեխնիկական վերականգնում, ծառատունկ և փոշենստեցման աշխատանքներ ոչ մի տեղամասում չի իրականացվել:
15. Չի կատարվել ՀՀ կառավարության 09.02.1998թ. «Պինդ օգտակար հանածոների հանքավայրերի պաշարների և կանխատեսումային ռեսուրսների դասակարգումը հաստատելու մասին» թիվ 80 որոշման 32-րդ կետի պահանջը, ըստ որի շահագործվող հանքավայրերում (տեղամասերում) պաշարները ենթակա են վերահաստատման ոչ ուշ, քան 10 տարին մեկ անգամ:

16. Ընդերքօգտագործման պետական ֆոնդերը, որպես ոչ նյութական ակտիվ չեն գնահատվել և չեն հաշվառվում ՀՀ բնապահպանության նախարարության «Հանրապետական երկրաբանական ֆոնդ» ՊՈԱԿ-ի հաշվապահական հաշվեկշռում:
17. Խախտվել է Օրենսգրքի 42-րդ հոդվածի պահանջը, ըստ որի ընդերքօգտագործողները պարտավոր են ապահովել ընդերքօգտագործման նախագծերի, լեռնային աշխատանքների զարգացման պլանների և սխեմաների պահանջների կատարումը, երկրաբանական, մարկշեյդերական և այլ փաստագրության վարումը, դրանց պահպանումը, պայմանագրային բոլոր պարտավորությունների կատարումը: ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարության, ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից օրենքի և պայմանագրային պարտավորությունների, մասնավորապես՝ հանձնման-ընդունման ակտի, բացահանքի սկզբնական վիճակի (հանքային իրավունքի տրամադրման օրվա դրությամբ) քարտեզի և ըստ եռամսյակների պաշարների շարժի վերաբերյալ երկրաբանա-մարկշեյդերական քարտեզների բացակայության հետևանքով մի շարք դեպքերում ընդերքօգտագործողների կողմից թաքցվել են մարված պաշարների ծավալները:
18. Առկա քարտեզների և հատակագծերի կորոդինատային համակարգերը պայմանական են, մինչդեռ ըստ ՀՀ կառավարության 11.02.2002թ. թիվ 225 որոշման նախատեսվել էր ՀՀ տարածքում ներդնել համաշխարհային գեոդեզիական կորդինատային համակարգը և 2004թ. ավարտել գործընթացի հետ կապված աշխատանքները:
19. ՀՀ կառավարության 30.09.2004 թվականի «Հայաստանի Հանրապետության ընդերքի պահպանության և օգտագործման ոլորտի բարելավման առաջնահերթ միջոցառումների մասին» թիվ 1782-Ն որոշման հանձնարարականները չեն կատարվել ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի և Երևանի քաղաքապետի կողմից:

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1.1 Հայաստանի Հանրապետության արդարադատության նախարարությանը.

Հաշվի առնելով «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 91-րդ հոդվածի 1-ին և 3-րդ մասերը՝ միջոցներ ձեռնարկել «Հանքարդյունահանման նպատակով ընդերքօգտագործման լիցենզային պայմանագրի կնքման կարգը և օրինակելի ձևը հաստատելու մասին» ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման և ՀՀ բնապահպանության նախարարների համատեղ հրամանը, ինչպես նաև «Ընդերքն օգտակար հանածոների շահագործման նպատակով ուսումնասիրության լիցենզային պայմանագրի օրինակելի ձևը հաստատելու մասին» ՀՀ բնապահպանության նախարարի հրամանը անվավեր ճանաչելու համար:

1.2 Ընդերքօգտագործման ոլորտի լիազոր մարմիններին, ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային պետական ծառայությանը.

Իրականացնել միջոցառումներ ստուգման ընթացքում արձանագրված խախտումների վերացման, «Տեխնիկական անվտանգության ապահովման պետական կարգավորման մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված տուգանքների և լրացուցիչ վճարման ենթակա բնօգտագործման վճարների ՀՀ պետական բյուջե գանձման ուղղությամբ.

Հանրապետական երկրաբանական ֆոնդի նյութերը որպես ոչ նյութական ակտիվներ գնահատել և հաշվառել լիազոր մարմնի հաշվապահական հաշվեկշռում:

Արդյունահանված ծավալների շարժի նկատմամբ հսկողության նպատակով ընդերքօգտագործող կազմակերպություններում ներդնել և վարել արդյունահանված ծավալների վերաբերյալ օրական գրանցման գրքեր:

2. Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանը

2.1 Ընդերքօգտագործման ոլորտում կառավարման արդյունավետության բարձրացման վերաբերյալ

1) ՀՀ կառավարության 30.09.2004 թվականի «Հայաստանի Հանրապետության ընդերքի պահպանության և օգտագործման ոլորտի բարելավման առաջնահերթ միջոցառումների մասին» թիվ 1782-Ն որոշման կատարման վերաբերյալ քննարկել ***համապատասխան մարմինների հաշվետվությունները.***

2) *Քննարկել ընդերքօգտագործման նպատակով հողօգտագործման օրինականացման խնդիրը.*

3) *Քննարկել օգտակար հանածոների արդյունահանման հետ չկապված ստորերկրյա կառույցների ստեղծման նպատակով ընդերքօգտագործման օրինականացման խնդիրը.*

4) *Հանձնարարել ընդերքօգտագործման ոլորտում լիազոր մարմինն՝ վարել բոլոր հանքային իրավունքների (ուսումնասիրության և ուսումնասիրության հատուկ, հանքարդյունահանման և հանքարդյունահանման հատուկ լիցենզիաներ) միասնական գրանցամատյան, ինչպես նաև ստեղծել հանքապետությունում օգտակար հանածոների շահագործման նպատակով ուսումնասիրության և արդյունահանման ենթակա ընդերքի բոլոր տեղամասերի վերաբերյալ ամբողջական տեղեկատվական բազա.*

5) *Ամրագրել երկրաբանական ուսումնասիրության և հանքավայրերի շահագործման նախագծերի փորձաքննության իրականացման միասնական նորմատիվ պահանջներ և սահմանել փորձաքննության իրականացումը միասնական համակարգի միջոցով,*

6) *Հանձնարարել ընդերքն օգտագործման տրամադրման բնագավառում լիազոր մարմինն վերանայել «Ընդերքն օգտակար հանածոների շահագործման նպատակով ուսումնասիրության և արդյունահանման համար տրամադրելու (Կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքով նախատեսված «Շրջակա միջավայրի պահպանության դրամազիխի» հատկացումների գումարների չափերի հիմնավորվածությունը և վերացնել նախատեսված բացառությունները:*

7) *Քննարկել օգտակար հանածոների արդյունահանման պայմանագրերում արտադրանքի բաժանման հիմունքների ամրագրման խնդիրը:*

8) *Վերանայել ՀՀ կառավարության 09.02.1998 թ. «Պինդ օգտակար հանածոների հանքավայրերի պաշարների և կանխատեսումային ռեսուրսների դասակարգումը հաստատելու մասին» թիվ 80 որոշման 32-րդ կետի պահանջով շահագործվող հանքավայրերում /տեղամասերում/ հանքային հումքի կոնդիցիաների և պաշարների՝ ոչ ուշ, քան 10 տարին մեկ անգամ վերահաստատման խնդիրը:*

9) *Քննարկել բազմակողմանի և արդյունավետ վերահսկողության իրականացման մեխանիզմների ներդրման և մարկշեյթերական ծառայության հզորացման խնդիրը:*

2.2 Ընդերքօգտագործման ոլորտի օրենսդրության կատարելագործման վերաբերյալ

Ընդերքի օգտագործման տրամադրման օրինականության և ընդերքի օգտագործման մասին վերահսկողության արդյունքում կատարված վերլուծությունները հանգեցրել են հետևյալ օրենսդրական փոփոխությունների անհրաժեշտությանը.

- 1) «Ընդերքի մասին» ՀՀ օրենսգրքում փոփոխություններ կատարելու վերաբերյալ» ՀՀ օրենքի նախագծի մշակում, որով կամրագրվի պետության կողմից ընդերքի ուսումնասիրության, որոնման և գնահատման, ընդերքի վիճակի մշտադիտարկման՝ մոնիթորինգի կոնկրետ մեխանիզմները,
- 2) «Պետական երկրաբանական վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենքի նախագծի մշակում,
- 3) «Բնապահպանական վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագծի մշակում,
- 4) «ՀՀ հողային օրենսգրքում փոփոխություններ կատարելու վերաբերյալ» ՀՀ օրենքի նախագծի մշակում,
- 5) «Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսգրքում» փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագծի մշակում, որով կկատարվի ընդերքօգտագործման հետ կապված իրավախախտումների դիսպոզիցիաների հստակեցում, կսահմանվեն ընդերքին հասցված «էական», «խոշոր» վնասները, ինչպես նաև առաջացած ծանր հետևանքները՝ սահմանազատելով համապատասխան պատժամիջոցներն ու դրանց չափերը:
- 6) «Ընդերքն օգտակար հանածոների շահագործման նպատակով ուսումնասիրության և արդյունահանման համար տրամադրելու (Կոնցեսիայի մասին) ՀՀ օրենքում փոփոխությունների կատարում»՝ ընդերքօգտագործողների համար ամրագրելով հավասար պայմաններ,
- 7) Ընդերքօգտագործման լիցենզային պայմանագրերի կնքման կարգը և օրինակելի ձևը հաստատելու մասին» ՀՀ կառավարության որոշման նախագծի մշակում,

- 8) ՀՀ կառավարության 29.12.2005 թ. «Օգտակար հանաժոռների հանքավայրերի երկրաբանատնտեսագիտական գնահատման կարգը հաստատելու մասին» N 2306-Ն որոշման մեջ փոփոխությունների կատարում՝ համապատասխանեցնելով «Ընդերքի մասին» ՀՀ օրենսգրքին,
- 9) «Ընդերքօգտագործման նախագծերի փորձաքննության կարգը հաստատելու մասին» ՀՀ կառավարության որոշման նախագծի ընդունում,
- 10) ՀՀ կառավարության 21.04.2003թ. «Ընդերքի օգտագործման և պահպանության բնագավառում լիազորված պետական մարմիններ սահմանելու, դրանց իրավասությունները սահմանազատելու և ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի ու «Ընդերքն օգտակար հանաժոռների շահագործման նպատակով ուսումնասիրության և արդյունահանման համար տրամադրելու (կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի կիրարկումն ապահովող միջոցառումների մասին» թիվ 385-Ն որոշման մեջ փոփոխությունների կատարում՝ ելնելով մեկ պատուհանի սկզբունքով ընդերքի օգտագործման տրամադրման անհրաժեշտությունից,
- 11) «ՀՀ-ում ընդհանուր տարածում և ռազմավարական նշանակություն ունեցող օգտակար հանաժոռների ցանկը հաստատելու մասին» ՀՀ կառավարության որոշման նախագծի մշակում՝ վերանայելով օգտակար հանաժոռի՝ ռազմավարական ճանաչելու սկզբունքները:

ՀՀ Վերահսկիչ պալատի խորհրդի անդամ

Գ. Մկրտումյան

Վարչության պետ

Ա. Շահբազյան

Օգտակար հանածոների արդյունահանման համար տրամադրված հանքային իրավունքների մասին

h/h	Հանքային իրավունք կրող սուբյեկտի անվանումը	Հանքավայրի		Լիցենզիայի համարը, տրման ա.ա.տ.	Լիցենզիայի ժամկետը (մինչև)	Պայմանագիր, տրման ա.ա.տ.	Լեռնահատկացման ակտի համար, տրման ա.ա.տ.	Լեռնահատկացման ակտով տրամադր. տարածքը (հա)	Ընդերքի տեղամասի մակերեսը (հա)	Չափման միավորը	Տրամադրված պաշարը	Տարեկան արտադրողականությունը
		անվանումը	օգտակար հանածոն									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	* «Արդիբաշ» ՍՊԸ	Աջափնյակի դոլերիտային բազալտ	բազալտ	ՀԱ-Լ-14/12 10.10.03թ	10.10.2015թ.	N 231 27.10.05թ	45 20.01.06թ	1.08	2.1	մ3	58616	5000
2	* «Կվարց» ԱԿ	Աստղիկի գիպսատար ապար. և բազալտ 2-րդ տեղ.	բազալտ	ՀԱ-Լ-14/43 22.01.04թ	18.05.2025թ.	N 065 09.03.05թ	65 17.05.06թ	1.04	0.92	մ3	105000	5000
3		Աստղիկի գիպսատար ապար. և բազալտ 3-րդ տեղ.	գիպսակավ	ՀԱ-Լ-14/300 16.12.04թ	28.11.2016թ.	N 243 19.04.05թ	88 11.09.06թ	0.85	0.60	մ3	13800	2000
4	* «Դելտա-Ֆրագմենտ» ՍՊԸ («Կվարց» ԱԿ)	Աստղիկի գիպսատար ապար. և բազալտ 2-րդ տեղ.	գիպսակավ	ՀԱ-Լ-14/44 22.01. 04թ	18.05.2025թ.	N 242 08.12.05թ	93 22.09.06թ	1.92	0.92	մ3	16400	2000
5	«Վարդաշենի Հանք» ՍՊԸ	Զրվեմի բազալտ	բազալտ	ՀԱ-Լ-14/69 12.02.04թ.	11.07.2021թ.	N 087 23.05.05թ	276 03.06.04թ.	3.00	2.40	մ3	98600	5800
6	* «Արս ընդ Կար» ՍՊԸ	Զրվեմի գիպսակավ և բազալտ	բազալտ	ՀԱ-Լ-14/82 12.02.04թ	12.02.2016թ.	N 053 11.03.05թ	263 09.03.04թ	1.50	1.50	մ3	210000	30000
7	«Երևանյան բազալտ» ՍՊԸ	Սպանդարյանի բազալտ	բազալտ	ՀԱ-Լ-14/97 23.03.04թ	09.12.2022թ.	N 001 19.10.04թ	13 24.01.05թ	13.91	10.60	մ3	534906	25000
8	«Իքս-Իգրեկ» ՍՊԸ	Հաղթանակի բազալտ	բազալտ	ՀԱ-Լ-14/118 09.04.04թ	09.04.2016թ.	N 085 23.03.05թ	39 14.06.05թ	6.87	6.10	մ3	825000	75000
9	«Հազրավարդ» ԱԿ	Նորքի բազալտ Արմինե տեղ.	բազալտ	ՀԱ-Լ-14/161 07.06.04թ	18.09.2023թ.	N 116 18.05.05թ	83 02.09.99թ	4.00	3.30	մ3	266900	15950
10	* «Շինֆորում» ՍՊԸ	Սպանդարյանի բազալտ	բազալտ	ՀԱ-Լ-14/189 07.06.04թ	07.06.2016թ.	N 026 22.12.05թ	21 28.04.05թ	7.54	6.20	մ3	1200000	100000

h/h	Հանքային իրավունք կրող սուբյեկտի անվանումը	Հանքավայրի		Լիցենզիայի համարը, տրման ա.ա.տ.	Լիցենզիայի ժամկետը (մինչև)	Պայմանագիր, տրման ա.ա.տ.	Լեռնահատ-կացման ակտի համար, տրման ա.ա.տ.	Լեռնահատ-կացման ակտով տրամադր. տարածքը (հա)	Ընդերքի տեղամասի մակերեսը (հա)	Չափման միավորը	Տրամադրված պաշարը	Տարեկան արտադրողականությունը
		անվանումը	օգտակար հանածոն									
1	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
11	* «Մաժեստիկ» ՍՊԸ	Ողջաբերդի անդեզիտաբազ. Լեանոյե տեղ.	բազալտ	ՀԱ-Լ-14/205 30.06.04թ	25.10.2027թ.	N 158 08.07.05թ	232 14.04.03թ	23.20	4.30	մ3	1016400	46200
12	* «Գիկար» ՍՊԸ	Ողջաբերդի գիպսատար կավ	գիպսակավ	ՀԱ-Լ-14/191 07.06.04թ	05.11.2023թ.	N 090 08.04.05թ	61 17.04.06թ	6.58	6.12	տ	769500	50000
13	«Ավանի աղի կոմբինատ» ՓԲԸ	Ավանի աղ	քարաղ	ՀԱ-Լ-14/209 30.06.04թ	31.08.2026թ.	N 023 22.12.04թ	36 30.12.97թ	54.10	54.10	տ	550000	25000
14	* «Գաջեգործ» ՓԲԸ	Սարի թաղի գիպսատար կավ	գիպսակավ	ՀԱ-Լ-14/214 30.06.04թ	08.04.2024թ.	N 081 19.04.05թ	244 25.08.03թ	17.50	4.70	տ	800000	40000
15		Սարի թաղի բազալտ	բազալտ	ՀԱ-Լ-14/216 30.06.04թ	19.07.2025թ.					մ3	91200	5700
16		Ջրվեժի գիպսատար կավ	գիպսակավ	ՀԱ-Լ-14/215 30.06.04թ	29.12.2023թ.	N 041 11.03.05թ	125 20.06.01թ	4.30	3.20	տ	760000	40000
17	«Գաջ» ՓԲԸ	* Ջրվեժի գիպսատար կավ 2-րդ տեղ	գիպսակավ	ՀԱ-Լ-14/225 30.06.04թ	17.03.2024թ.	N 153 08.07.05թ	55 28.02.06թ	10.20	2.30	տ	817000	43000
18		Ջրվեժի գիպսատար կավ	գիպսակավ	ՀԱ-Լ-14/226 30.06.04թ	29.12.2023թ.	N 018 09.03.05թ	117 16.04.01թ.	4.50	3.20	տ	440000	40000
19	* «Գրանիտ» ԱԿ	Փարաքարի բազալտ Հաղթանակի տեղ.	բազալտ	ՀԱ-Լ-14/311 23.12.04թ	23.12.2016թ.	N 042 15.06.05թ	84 18.07.06թ	1.75	1.20	մ3	709090	6500
20	* «Գյուղշինսպասարկում» ՍՊԸ	Նորքի բազալտ Քարաժայռի տեղ.	բազալտ	ՀԱ-Լ-14/319 02.03.05թ	02.03.2017թ.	N 143 27.06.05թ	108 20.11.08թ.	2.30	1.45	մ3	33928	2744
21	* «Հանքարդ» ՍՊԸ	Ջրվեժի գիպսատար կավ և բազալտ	բազալտ	ՀԱ-Լ-14/472 18.06.07թ	18.06.2019թ.	N354 15.11.07թ.	182 12.02.08թ.	4.85	3.20	մ3	704796	58733
22	* «Ամելիա մայինգ Քամիմի» ՓԲԸ	Սպանդարյանի բազալտ	բազալտ	ՀԱ-Լ-14/483 16.07.07թ	16.07.2032թ.	N 361 28.12.07թ.	-	-	5.19	մ3	1400000	56000
23	* «Ուրցաքար»ՍՊԸ	Նորքի բազալտ Գոռ տեղ.	բազալտ	ՀԱ-Լ-14/505 02.11.07թ.	02.11.2032թ.							

170.99 123.60

* կազմակերպությունները չունեն օրենսդրությամբ պահանջվող հողօգտագործման վերաբերյալ փաստաթղթեր

Շրջակա միջավայրի պահպանության դրամագլխին հատկացումների մասին

հավելված 2

/հազ. դրամ/

h/ h	Հանքային իրավունք կրող սուբյեկտի անվանումը	Հանքավայրի անվանումը	Պայմանագիրը	Դրամագլխի գումարը համաձայն տեղեկանքի	Դրամագլխի գումարը պայմանագրով հաշվարկված	Պայմանագրով սահմանված		Փաստացի վճարված 04.02.2008թ.			2005-2006-2007 թթ. համար հաշվարկված վճար	Ապառք (-) (13=11-12)	Գերավճար (+) (14=11-12)
						Նախնական վճարը	Ընթացիկ վճարը	Նախնական վճարը	Ընթացիկ վճարը	Ընդամենը վճարված է (11=9+10)			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	«Արդիբաշ» ՍՊԸ	Աջափնյակի դոլերիտային բազալտ	N 231 27.10.05թ	704.0	704.0	105.6	74.8	104.0	165.8	269.8	255.2		14.6
2	«Կվարց» ԱԿ	Աստղիկի գիպսատար ապար. և բազալտ	N 065 09.03.05թ	2,663.3	2,663.3	399.5	119.1	399.0	119.1	518.1	637.7	-119.6	
3		Աստղիկի գիպսատար ապար. և բազալտ	N 243 19.04.05թ	5,770.0	6,996.4	865.5	1,226.2				3,317.9	-3,317.9	
4	«Դեղտա-Ֆրագմենտ» ՍՊԸ («Կվարց» ԱԿ)	Աստղիկի գիպսատար ապար. և բազալտ 2-րդ տեղ.	N 242 08.12.05թ	5,770.0	6,587.6	865.5	817.4				2,500.4	-2,500.4	
5	«Վարդաշենի Հանք» ՍՊԸ	Ջրվեժի բազալտ	N 087 23.05.05թ	0.0								0.0	
6	«Արս ընդ Կար» ՍՊԸ	Ջրվեժի գիպսակավ և բազալտ	N 053 11.03.05թ	0.0								0.0	
7	«Երևանյան բազալտ» ՍՊԸ	Սպանդարյանի բազալտ	N 001 19.10.04թ	400.0	780.0	60.0	60.0	60.0	120.0	180.0	240.0	-60.0	
8	«Իքս-Իգրեկ» ՍՊԸ	Հաղթանակի բազալտ	N 085 23.03.05թ	3,003.3	3,286.5	450.5	283.6	460.0	283.6	743.6	1,017.7	-274.1	
9	«Հագրավարդ» ԱԿ	Նորքի բազալտ Արմինե տեղ.	N 116 18.05.05թ	1,598.5	2,200.5	312.9	114.5	239.8	170.0	409.8	482.9	-73.1	
10	«Շինֆորում» ՍՊԸ	Սպանդարյանի բազալտ	N 026 22.12.05թ	960.0	1,041.6	144.0	81.6	144.0	249.3	393.3	388.8		4.5
11	«Գիկար» ՍՊԸ	Ողջաբերդի գիպսատար կավ	N 090 08.04.05թ	1,236.1	1,236.1	185.4	75.1	185.4	75.5	260.5	335.5	-75.0	
12	«Մաժեստիկ» ՍՊԸ	Ողջաբերդի անդեզիտաբազ. Լեսնոյե տեղ.	N 158 08.07.05թ	1,425.5	1,486.1	213.8	60.6	213.8		213.8	335.0	-121.2	
13	«Ավանի աղի կոմբինատ» ՓԲԸ	Ավանի աղ	N 023 22.12.04թ	0.0								0.0	
14	«Գաջեգործ» ՓԲԸ	Սարի թաղի գիպսատար կավ և բազալտ	N 081 19.04.05թ	7,000.0	7,330.6	1,050.0	330.6	1,050.0	680.6	1,730.6	2,041.7	-311.1	
15		Սարի թաղի գիպսատար կավ և բազալտ											
16		Ջրվեժի գիպսատար կավ	N 041 11.03.05թ	1,236.1	1,388.0	198.8	62.6	200.0	120.8	320.8	386.6	-65.8	
17	«Գաջ» ՓԲԸ	Ջրվեժի գիպսատար կավ 2-րդ տեղ	N 153 08.07.05թ	2,089.0	2,193.5	313.4	104.5	313.4	208.9	522.3	522.3	0.0	
18		Ջրվեժի գիպսատար կավ	N 018 09.03.05թ	1,480.0	2,860.0	220.0	220.0	104.5	220.0	324.5	880.0	-555.5	
19	«Գրամիտ» ԱԿ	Փարաբարի բազալտ Հաղթանակի տեղ.	N 042 15.06.05թ	2,941.3	2,941.3	441.2	277.8	441.2	277.8	719.0	996.7	-277.7	

h/ h	Հանքային իրավունք կրող սուբյեկտի անվանումը	Հանքավայրի անվանումը	Պայմանագիրը	Դրամագլխի գումարը համաձայն տեղեկանքի	Դրամագլխի գումարը պայմանագրով հաշվարկված	Պայմանագրով սահմանված		Փաստացի վճարված 04.02.2008թ.			2005- 2006-2007 թթ. համար հաշվարկ ված վճար	Ապառք (-) (13=11-12)	Գերավճար (+) (14=11-12)
						Նախնական վճարը	Ընթացիկ վճարը	Նախնական վճարը	Ընթացիկ վճարը	Ընդամենը վճարված է (11=9+10)			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
20	«Գյուղշինսպասարկում» ՍՊԸ	Նորքի բազալտ քարաժայռի տեղ.	N 143 27.06.05թ	694.0	694.0	104.1	59.0		59.0	59.0	222.0	-163.0	
21	«Ամելիա մայնինգ Քամինի» ՓԲԸ	Սպանդարյանի բազալտ	N 361 28.12.07թ.	1,173.3	1,216.4	176.0	43.4				176.0	-176.0	
22	«Հանքարդ» ՍՊԸ	Ջրվեժի գիպսատար կավ և բազալտ	N354 15.11.07թ.										
23	«Ուրցաբար» ՍՊԸ	Նորքի բազալտ Գոռ տեղ.	-										
Ընդամենը				40,144.4	45,605.9	6,106.2	4,010.8	3,915.1	2,750.4	6,665.1	14,736.4	-8,090.4	19.1

2006-2007թթ համար վերահսկողությամբ հայտնաբերված լրացուցիչ բնօգտագործման վճարների մասին

հավելված 3

հազ. դրամ

h/h	Հանքային իրավունք կրող սուբյեկտի անվանումը	Հանքավայրի անվանումը	Պայմանագիրը, տրման ա.ա.տ.	Բնօգտագործման վճարի հաշվարկված գումարը			Վերահսկողությամբ հայտնաբերված բնօգտագործման լրացուցիչ վճարները/ 2006-2007թթ/					
				2006թ.	2007թ.	Ընդամենը 2006-2007թթ ընթացքում	Դրույքաչափերի սխալ կիրառման հետևանքով	Հաշվետվ. համադրման արձանագրված	Տարեկան սահմանված չափաքան. գերազանց. հետևանքով	Մարկչ. չափագրումներով արձանագրված	Առանց պայմանագրի (ապօրինի) շահագործման հետևանքով	Ընդամենը ենթակա է վերականգնման (13=8+9+10+11+12)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	«Արդիբաշ» ՍՊԸ	Աջափնյակի դոլերիտային բազալտ	N 231 27.10.05թ	1,366.7	3,661.1	5,027.8			1,575.0			1,575.0
2	«Կվարց» ԱԿ	Աստղիկի գիպսատար ապար. և բազալտ	N 065 09.03.05թ	4,024.9	5,638.6	9,663.5			3,361.4		6,913.6	10,275.0
3	«Կվարց» ԱԿ	Աստղիկի գիպսատար ապար. և բազալտ	N 243 19.04.05թ						2,269.0			2,269.0
4	«Դելտա-Ֆրագմենտ» ՍՊԸ /«Կվարց» ԱԿ/	Աստղիկի գիպսատար ապար. և բազալտ 2-րդ տեղ.	N 242 08.12.05թ								862.4	862.4
5	«Վարդաշենի Հանք» ՍՊԸ	Ջրվեժի բազալտ	N 087 23.05.05թ	2,182.7	557.2	2,739.9	5,915.1		3,226.8			9,141.9
6	«Արս ընդ Կար» ՍՊԸ	Ջրվեժի գիպսակավ և բազալտ	N 053 11.03.05թ									
7	«Երևանյան բազալտ» ՍՊԸ	Սպանդարյանի բազալտ	N 001 19.10.04թ	2,344.4	3,237.5	5,581.9		210.2				210.2
8	«Իքս-Իգրեկ» ՍՊԸ	Հաղբանակի բազալտ	N 085 23.03.05թ	4,987.7	4,958.5	9,946.2		2,106.2				2,106.2
9	«Հազրավարդ» ԱԿ	Նորքի բազալտ Արմինե տեղ.	N 116 18.05.05թ	788.4	980.5	1,768.9	5,447.2			2,364.3		7,811.5
10	«Շինֆորում» ՍՊԸ	Սպանդարյանի բազալտ	N 026 22.12.05թ	6,799.8	6,649.7	13,449.5		3,662.3				3,662.3
11	«Գիկար» ՍՊԸ	Ողջաբերդի գիպսատար կավ	N 090 08.04.05թ	4,631.8	5,447.9	10,079.7	181.4	146.7	418.3			746.4
12	«Մաժեստիկ» ՍՊԸ	Ողջաբերդի անդեզիտաբազ. Լեսնոյե տեղ.	N 158 08.07.05թ	1,249.0	1,920.0	3,169.0	2,765.5	1,116.7				3,882.2
13	«Ավանի աղի կոմբինատ» ՓԲԸ	Ավանի աղ	N 023 22.12.04թ	9,334.5	8,550.9	17,885.4						

h/h	Հանքային իրավունք կրող սուբյեկտի անվանումը	Հանքավայրի անվանումը	Պայմանագիրը, տրման ա.ա.տ.	Բնօգտագործման վճարի հաշվարկված գումարը			Վերահսկողությամբ հայտնաբերված բնօգտագործման լրացուցիչ վճարները / 2006-2007թթ/					Ընդամենը ենթակա է վերականգնման (13=8+9+10+11+12)
				2006թ.	2007թ.	Ընդամենը 2006-2007թթ ընթացքում	Դրույքաչափերի սխալ կիրառման հետևանքով	Հաշվետվ. համադրմամբ արձանագրված	Տարեկան սահմանված չափաքան. գերազանց. հետևանքով	Մարկշ. չափագրումներով արձանագրված	Առանց սրայմանագրի (ապօրինի) շահագործման հետևանքով	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
14	«Գաջեգործ» ՓԲԸ	Սարի թաղի գիպսատար կավ	N 081 19.04.05թ	2,554.8	3,453.0	6,007.8						
15		Սարի թաղի բազալտ	N 081 19.04.05թ.									
16		Ջրվեժի գիպսատար կավ	N 041 11.03.05թ									
17	«Գաջ» ՓԲԸ	Ջրվեժի գիպսատար կավ 2-րդ տեղ	N 153 08.07.05թ	4,757.0	5,385.3	10,142.3			1,298.4			1,298.4
18		Ջրվեժի գիպսատար կավ	N 018 09.03.05թ									
19	«Գրանիտ» ԱԿ	Փարաքարի բազալտ Հաղթանակի տեղ.	N 042 15.06.05թ	1,692.9	1,048.2	2,741.1			4,314.0			4,314.0
20	«Գյուղշինսպասարկում» ՍՊԸ	Նորքի բազալտ Քարաժայռի տեղ.	N 143 27.06.05թ	223.3	39.0	262.3	262.7		1,005.6	5,265.9		6,534.2
21	«Հանքարդ» ՍՊԸ	Ջրվեժի գիպսատար կավ և բազալտ	N354 15.11.07թ.								23,798.5	23,798.5
22	«Ամելիա մայնինգ Քամփնի» ՓԲԸ	Սպանդարյանի բազալտ	N 361 28.12.07թ.									
23	«Ռոքաքար» ՍՊԸ	Նորքի բազալտ Գոռ տեղ.										
Ընդամենը				46,937.9	51,527.4	98,465.3	14,571.9	7,242.1	17,468.5	7,630.2	31,574.5	78,487.2

Ծանոթություն՝

1. «Արս ընդ Կար» ՍՊԸ ըստ փաստաթղթերի չի գործել, սակայն ընդերքի տեղամասում արձանագրվել է ապօրինի ընդերքօգտագործում:
- 2.«Ավանի աղի կոմբինատ» ՓԲԸ տարածքում գործող «Հանրապետական անձավաբուժական կենտրոն» ՓԲԸ գործում է առանց ընդերքօգտագործման լիցենզիայի:

Դրույքաչափերի սխալ կիրառման հետևանքով հաշվարկված վճարների մասին

հավելված 4

Հ/Հ	Հանքային իրավունք կրող սուբյեկտի անվանումը	Հանքավայրի անվանումը	Պայմանագիրը	Հաշվետու ժամանակաշրջանը	Օգտակար հանածոի մարված պաշարը (խմ)	Կիրառված* դրույքաչափերի միջինը (դրամ)	Վճարված գումարը /հազ. դրամ/ (8=6*7)	Ճշտված դրույքաչափը (դրամ)	Հաշվարկված* գումարը ըստ ճշտված դրույքաչափի /հազ. դրամ/ (10=6*9)	Ենթակա է լրացուցիչ վճարման (հազ. դրամ) (11=10-8)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	«Վարդաշենի Հանք» ՍՊԸ	Ջրվեժի բազալտ	N 087 23.05.05թ	2006-2007թթ	28850.0	94.97	2,739.9	300.0	8,655.0	5,915.1
2	«Հագրավարդ» ԱԿ	Նորքի բազալտ Արմինե տեղ.	N 116 18.05.05թ	2006-2007թթ	24105.0	74.02	1,784.3	300.0	7,231.5	5,447.2
3	«Գիկար» ՍՊԸ	Ողջաբերդի գիպսատար կավ	N 090 08.04.05թ	2006-2007թթ	50399.2	200.0	10,079.8	203.6	10,261.3	181.4
4	«Մաժեստիկ» ՍՊԸ	Ողջաբերդի անդեզիտաբազ. Լեսնոյե տեղ.	N 158 08.07.05թ	2006-2007թթ	43977.0	73.3	3,222.1	136.2	5,987.6	2,765.5
5	«Գյուղշինսպասարկում» ՍՊԸ	Նորքի բազալտ Քարաժայռի տեղ.	N 143 27.06.05թ	2006թ	1545.0	130.0	200.9	300.0	463.5	262.7
Ընդամենը					18,027.0			32,598.9		14,571.9

* Հաշվարկները կատարվել են Վերահսկիչ պալատի կողմից

Հաշվետվությունների համադրմամբ արձանագրված ծավալների տարբերության համար վճարների մասին

հավելված 5

Հ/Հ	Հանքային իրավունք կրող սուբյեկտի անվանումը	Հանքավայրի անվանումը	Պայմանագիրը, տրման ա.ա.տ.	Հաշվետու ժամանակաշրջանը	Տարեկան* հաշվետվությամբ արտացոլված ծավալը (խմ)	Հաշվարկ-հաշվետվություններով* արտացոլված ծավալը (խմ)	Արձանագրված տարբերությունը (խմ) (8=6-7)	Դրույքաչափը (դրամ)	Հաշվարկված գումարը /հազ. դրամ/ (10=8*9)	Տուգանք 50%-ի չափով (հազ. դրամ)	Ենթակա է լրացուցիչ վճարման (հազ. դրամ) (12=10+11)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	«Երևանյան բազալտ» ՍՊԸ	Սպանդարյանի բազալտ	N 001 19.10.04թ	2007թ.	24109.0	23109.0	1000.0	140.1	140.1	70.1	210.2
2	«Իքս-Իգրեկ» ՍՊԸ	Հադբանակի բազալտ	N 085 23.03.05թ	2007թ.	46225.0	36050.0	10175.0	138.0	1,404.2	702.0	2,106.2
3	«Շինֆորում» ՍՊԸ	Սպանդարյանի բազալտ	N 026 22.12.05թ	2006-2007թթ	140980.0	119409.0	21571.0	113.2	2,441.5	1,220.8	3,662.3
4	«Գիկար» ՍՊԸ	Ողջաբերդի գիպսատար կավ	N 090 08.04.05թ	2006թ	23648.3	23159.3	489.0	200.0	97.8	48.9	146.7
5	«Մաժեստիկ» ՍՊԸ	Ողջաբերդի անդեզիտաբազ. Լեսնոյե տեղ.	N 158 08.07.05թ	2007թ.	26018.0	20625.0	5393.0	138.04	744.4	372.2	1,116.7
Ընդամենը					260980.3	222352.3	38628.0		4,828.0	2,413.9	7,242.1

*Տարեկան հաշվետվությունը՝ Օգտակար հանածոների պաշարների հաշվեկշռի մասին (5-ՕՀՊՀ) հաշվետվությունն է

*Հաշվարկ-հաշվետվությունները՝ Բնօգտագործման վճարների վերաբերյալ եռամսյակային հաշվետվություններն են

2006թ 1-3 եռամսյակներում տարեկան սահմանված չափաքանակները գերազանցելու հետևանքով լրացուցիչ վճարների մասին

հավելված 6

<i>h/h</i>	<i>Հանքային իրավունք կրող սուբյեկտի անվանումը</i>	<i>Հանքավայրի անվանումը</i>	<i>Հաշվետու ժամանակաշրջանը</i>	<i>Օգտակար հանածոի մարված պաշարը (խմ)</i>	<i>Սահմանված չափականակը (խմ)</i>	<i>Չափաք. գերազանց. փաստացի ծավալը (խմ) (7=5-6)</i>	<i>Դրույքա չափը (դրամ)</i>	<i>Վճարված գումարը (հազ. դրամ)</i>	<i>Ենթակա է լրացուցիչ վճարման (հազ. դրամ) (10=7*8*հնգա պատիկ-9)</i>
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	«Արդիբաշ» ՍՊԸ	Աջափնյակի դոլերիտային բազալտ	2-րդ եռամսյակ	2532.5	1465.4	1067.1	369.0	393.7	1,575.0
2	«Կվարց» ԱԿ	Աստղիկի գիպսատար ապար. և բազալտ	2-րդ, 3-րդ եռամսյակ	6201.8	2000.0	4201.8	200.0	840.4	3,361.4
3		Աստղիկի գիպսատար ապար. և բազալտ	2-րդ, 3-րդ եռամսյակ	6466.0	2544.0	3922.0	144.6	567.2	2,269.0
4	«Վարդաշենի Հանք» ՍՊԸ	Ջրվեժի բազալտ	2-րդ, 3-րդ եռամսյակ	7117.0	4428.0	2689.0	300.0	806.7	3,226.8
5	«Գիկար» ՍՊԸ	Ողջաբերդի գիպսատար կավ	3-րդ եռամսյակ	7353.9	6831.0	522.9	200.0	104.6	418.3
6	«Գ-աշ» ՓԲԸ	Ջրվեժի գիպսատար կավ 2-րդ տեղ	3-րդ եռամսյակ	8292.0	6669.0	1623.0	200.0	324.6	1,298.4
7	«Գրանիտ» ԱԿ	Փարաքարի բազալտ Հաղթանակի տեղ.	2-րդ եռամսյակ	5393.0	1798.0	3595.0	300.0	1078.5	4,314.0
8	«Գյուղշինսպասարկում» ՍՊԸ	Նորքի բազալտ Քարաժայռի տեղ.	2-րդ եռամսյակ	1545.0	707.0	838.0	300.0	251.4	1,005.6

Ընդամենը

17,468.5

Մարկշեյերական չափագրումներով արձանագրված ծավալների մասին

հավելված 7

Հ/Հ	Հանքային իրավունք կրող սուբյեկտի անվանումը	Հանքավայրի անվանումը	Պայմանագիրը	Հաշվետու ժամանակաշրջան	Չափագրման արդյունքով մարված պաշար (խմ)	Հաշվարկ-հաշվետվություններով մարված պաշար (խմ)	Մարված պաշարի ծավալի տարբերություն (խմ) (8=6-7)	Դրույքաչափ (դրամ)	Հաշվարկված գումար (հազ. դրամ) (10=8*9)	Տուգանք 50%-ի չափով (հազ. դրամ)	Ենթակա է լրացուցիչ վճարման (հազ. դրամ) (12=10+11)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	«Հազրավարդ» ԱԿ	Նորքի բազալտ Արմինե տեղ.	N 116 18.05.05թ	2006-2007թթ	31730	26476	5254	300.0	1,576.2	788.1	2,364.3
2	«Գյուղշինսպասարկում» ՍՊԸ	Նորքի բազալտ Քարաժայռի տեղ.	N 143 27.06.05թ	2006-2007թթ	14252	2550	11702	300.0	3,510.6	1,755.3	5,265.9
Ընդամենը					45982		16956	600.0			7,630.2

Առանց պայմանագրի (ապօրինի) հանքավայրի շահագործման մասին

հավելված 8

Հ/Հ	Հանքային իրավունք կրող սուբյեկտի անվանումը	Հանքավայրի անվանումը	Հաշվետու ժամանակաշրջան	Օգտակար հանածոյի մարված պաշար (խմ)	Դրույքաչափ (դրամ)	Առանց պայմանագրի շահագործման հետևանքով վճ. ենթ. գումարը (հազ.դրամ) (8=6*7)	Վճարված գումար (հազ.դրամ)	Ենթակա է լրացուցիչ վճարման (հազ. դրամ) (10=8-9)
1	2	3	5	6	7	8	9	10
1	«Կվարց» ԱԿ	Աստղիկի գիպսատար ապար. և բազալտ	2006-2007թթ.	8642	200.0	8,642.0	1,728.4	6,913.6
2	«Դեյտա-Ֆրագմենտ» ՍՊԸ /«Կվարց» ԱԿ/ ¹⁾	Աստղիկի գիպսատար ապար. և բազալտ 2-րդ տեղ.	2007թ.	1078	200.0	1,078.0	215.6	862.4
3	«Հանքարդ» ՍՊԸ ²	Ջրվեժի գիպսատար կավ և բազալտ	2006-2007թթ.	36613	130.0	23,798.5		23,798.5
Ընդամենը				46333		33,518.5	1,944.0	31,574.5

Ծանոթություն՝

1. «Դեյտա-Ֆրագմենտ» ՍՊԸ պայմանագրով տրամադրված գիպսակավի հաշվեկշռային պաշարը ամբողջությամբ մարվել է, պայմանագրով տրամադրված պաշարից ավել է մարվել 1078 խմ գիպսակավի պաշար:

2. «Հանքարդ» ՍՊԸ կողմից 2006-2007թթ. ընթացքում 36613 խմ բազալտի մարված պաշարի համար բնօգտագործման վճարը և իրացման շրջանառությունը արտացոլվել են «Կվարց» ԱԿ հաշվետվություններով:

Ընդերքօգտագործողներից ստացված առարկությունների վերաբերյալ

N	Կազմակերպությունը	Խախտումը	Հաշվարկված բնօգտագործման վճարը	Առարկությունները
1	«Գյուղշինսպասարկում» ՓԲԸ	չափագրման արդյունքում հայտնաբերվել է թաքցրած ծավալ	5,265.0 հազ.դրամ	պատճառաբանում են, որ արձանագրված ծավալը վերաբերում է նախորդ ժամանակահատվածին, քանի որ հանքն ընդունել են առանց ընդունման-հանձնման ակտի
2	«Հագրավարդ» ՍՊԸ	չափագրման արդյունքում հայտնաբերվել է թաքցրած ծավալ	2,364.0 հազ.դրամ	համամիտ չեն մեր չափագրման արդյունքին
3	«Իքս-իգրեկ» ՍՊԸ	հաշվետվությունների տվյալների տարբերություն	2,106.0 հազ.դրամ	պատճառաբանում են տվյալները ըստ սյունակների ոչ միտումնալոր սխալ լրացմամբ, որը հետագայում ՀՀ բնապահպանության նախարարությունում ճշտվել է
4	«Շինֆորում» ՍՊԸ	հաշվետվությունների տվյալների տարբերություն	3,662.0 հազ.դրամ	պայմանագրով տրված պաշարների ծավալները ըստ ընկերության չեն համապատասխանում իրականությանը
5	«Մաժեստիկ» ՍՊԸ	դրույքաչափերի սխալ կիրառում	2,765.0 հազ.դրամ	նշվել է, որ ընկերության տնօրենի նկատմամբ հարուցվել է քրեական գործ և առարկությունները կներկայացվեն փաստաթղթերը դատարանից վերցնելուց հետո
6	«Գրանիտ» ՍՊԸ	տարեկան սահմանված չափաքանակից ավելի արդյունահանում	4,314.0 հազ.դրամ	իրենց կողմից սխալ կիրառված դրույքաչափը համարում են իրավախախտում, որն ըստ իրավական ակտերի մասին օրենքի մեղմացուցիչ որոշման ընդունման դեպքում ունի հետադարձ ուժ: Այդ հիմքով իրենք պետք է ազատվեն լրացուցիչ վճարման պարտականությունից
7	«Վարդաշենի հանք» ՍՊԸ	տարեկան սահմանված չափաքանակից ավելի արդյունահանում	3,226.0 հազ.դրամ	
8	«Գ-աջ» ՓԲԸ	տարեկան սահմանված չափաքանակից ավելի արդյունահանում	1,298.0 հազ.դրամ	